

LUNDS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

CURLINGFÖRÄLDRAR

**Från Traditionella Föräldrastilar till ett Modernt Föräldraskap -
Uppfostran i ett Förändrat Samhälle**

Susanna M. Forsberg & Sigrid K. Augustsson
Magisteruppsats, HT 2004

Handledare: Gun Persson

Abstract

A study was conducted to investigate the new and frequently discussed concept curling parents. There were no previous studies of curling parenting, and therefore traditional classifications of parenting (Baumrind, 1967, 1980; Maccoby & Martin, 1983) have been used for comparison. Parents (N=140) born between 1959 and 1981 participated. They completed questionnaires to establish their level of curling behaviour. The high Cronbach's alfa confirmed coherence in the curling criteria, which implied that curling parents exists as a group. The results confirmed our hypothesis that participants exhibiting high levels of curling behaviour were permissive in their parenting style, had a bad conscience concerning their parenting and wished for more time with their children. These results were in accordance with the statements proposed by Hougaard (2004) and Wahlgren (2004). In contrast with the statements of these authors, our results implied that parents who worked few hours and had high-school education, scored high on curling behaviour. We also found all participants to be warm in their parenting style.

Keywords: Curling parents, modern parenting, parenting styles, child rearing, modern society

Vi vill tacka: Simklubben RAN och Åsa, våra familjer för stöd och barnpassning, och slutligen Lavazza för gott kaffe i mörka stunder.

CURLINGFÖRÄLDRAR

Från Traditionella Föräldrastilar till ett Modernt Föräldraskap - Uppfostran i ett Förändrat Samhälle

Målet med denna uppsats var att undersöka det populärvetenskapliga begreppet curlingföräldrar. Begreppets upphovsman Bent Hougaards egen beskrivning av curlinguppfostran är; ”*barnens väg blir sopad och slät och hålls fri från alla hinder, allting är bra och de små ska inte behöva tänka på annat än att, under bästa möjliga förhållanden, vara barn*” (Hougaard, 2004, s.61). Begreppet curlingföräldrar har i samhällsdebatten år 2004, beskrivits som en ny föräldragrupp. Vi vill undersöka om vi kan finna några empiriska belägg för att curlingföräldrar existerar. Vi vill även granska om det finns belägg för vissa påståenden om vad som kännetecknar curlingföräldrar som förts fram i debatten. För att kunna förstå begreppet curlingföräldrar har vi gjort historiska tillbakablickar och tagit reda på hur synen på uppfostran och föräldraskap har förändrats med tiden. Vi redogör för traditionella föräldrastilar för att se om begreppet går att placera in under dessa. Eftersom många påståenden som förts fram i debatten handlar om curlingföräldrars socioekonomiska-/generationstillhörighet refererar vi till tidigare forskning inom dessa områden. För att kunna förstå uppkomsten och framväxten av begreppet har vi även sökt kunskap om samhällsförändringar och modernt föräldraskap. Dessa är teman som ofta förekommer i aktuella samhällsvetenskapliga teorier. Dessa teorier handlar om hur samhället förändrats från grunden i en rad avseenden och hur detta påverkar föräldraskapet. Vår uppfattning är att alla dessa infallsvinklar beskrivna ovan kommer att bidra till förståelse av begreppet curlingföräldrar.

Föräldraskapets betydelse genom historien

Synen på barnen och föräldrarnas roll som uppfostrare har förändrats markant under de senaste århundradena. Under 1600-talet hävdade filosofen John Locke att barn var som oskrivna blad (tabula rasa). Barnens personlighet skapades genom föräldrarnas uppfostran. På 1700-talet hävdade filosofen Jean Jacques Rousseau som motsats att föräldrars tro på sin egen betydelse för uppfostran var överdriven. I sin bok *Emile* (1762/1911) menade han att det bästa sättet att uppfostra var att skydda barnen och låta dem vara naturligt goda och oskuldsfulla. Sigmund Freuds teori kom på sent 1800-tal att representera motsatt synsätt på föräldrabarnrelationen. Han lade fram en teori om personligheten, där grundtanken var att barndomen har stor betydelse. Freud menade att föräldrarnas beteende har all betydelse för barnens välmående, nu och i framtiden (Cole & Cole, 2001).

Freud hade en gemensam ståndpunkt med John Dewey, som var verksam under samma tid. De menade båda att man inte kan åsidosätta auktoriteten. Det är föräldrarnas uppgift att skapa balans mellan barnens behov och samhällets krav. Freud och Dewey menade att barnen behöver regler för att fungera i samhället (Pikas, 1961). Långt in på 1900-talet dominerade just en auktoritär uppfostringsstil. Men som en motreaktion mot det auktoritära Nazityskland spreds det efter andra världskriget en fri uppfostringsanda. Enligt Pikas blev det en kamp mellan dessa uppfostringssystem, där man ibland glömde bort att demokrati inte bara handlar om frihet utan också vilar på ordning och ansvar.

Ur polariseringen av auktoritär eller fri uppfostran växte det under 1900-talet fram olika förgreningar av synen på barnuppfostran. Den dominerande synen på barnen under 60-talet beskrevs med begreppen ”bräckliga” eller ”noviser”(Shaffer, 1995). Enligt Sommers (2002) sågs barnen som oskrivna blad och inkompetenta. Detta innebar att barnen var tvungna att socialiseras in i samhället med hjälp av uppfostran. Det var inte frågan om att barnen skulle vara aktiva i en dialog, i samspel eller i ömsesidig utveckling med vuxna. Senare kom denna grundsyn att förändras igen och i allt högre grad ersättas av en syn på barnen som kompetenta. De kompetenta barnen är aktiva och har förmåga att skapa nödvändiga personliga relationer genom att interagera med andra människor (Sommers, 2002).

På 70-talet skedde således ett paradigmskifte, där forskarnas perspektiv på barnens utveckling förändrades och föräldrarnas betydelse förändrades åter igen. Enligt Bornstein (2002) är sambandet mellan föräldrarnas beteende och barnens utveckling komplext och mer en fråga om reciprocitet än en envägsprocess. McGurk et al. (1993) har påvisat förskolans djupgående effekt på barnen under det första sex levnadsåren. Det betyder att barn i hög grad påverkas av andra barn och vuxna som de möter utanför familjen. Enligt McGurk et al. innebär detta att den tidigare forskningen om föräldrars betydelse borde förkastas. McGurks resultat stöds av Costa och McCrae (1994) som hävdar att föräldrars uppfostran inte har någon betydelse för barns personlighetsutveckling. I boken *”Myten om föräldrars makt, varför barn blir som de blir”* sammanfattar Harris (2001) de vetenskapliga teorier som talar för eller emot föräldrars påverkan på barn. Harris förkastar inte föräldrars betydelse helt, men anser att den minskar när barnen är tre till fyra år. Därefter ökar jämnårigas betydelse för barn, vilket är en global företeelse. Harris menar att ju äldre barnen blir desto mer lär de sig av att vara tillsammans med andra barn.

Förändringar i föräldraskapet

Föräldraskapet förändras i samband med barnens utveckling. Eriksons teori (1963), som handlar om utveckling i olika stadier, gav en ny förståelse för vilka behov barnen har. Enligt Erikson börjar uppfostran under andra och tredje året. Föräldrarna fortsätter att vara vårdare och lekkamrater efter tredje året, men blir också upptagna av att lära barnen hur de ska uppföra sig. I likhet med Erikson anser Evenshaug & Hallen (2001) att den första perioden i barnens liv är den viktigaste för både föräldrar och barn, när det gäller att etablera en varm och stabil anknytning. Samtidigt blir det under andra och tredje levnadsåret nödvändigt med kontroll och gränssättning.

Från data som samlats genom biografiska intervjuer av Levinson (1978) sammanfattades utveckling av föräldraskapet som en genomgång av sex stadier. Enligt Levinson genomgår i princip alla föräldrar dessa stadier.

1. Föreställningsstadiet (image making stage) genomgås under graviditeten när föräldrarna formar och omformar föreställningar om föräldraskapet.
2. Från barnens födelse går föräldrarna in i det omhändertagande stadiet (nurturing stage) som varar tills barnen är runt två år och börjar säga nej. Den huvudsakliga uppgiften för föräldrarna i detta stadium är att bli anknutna till barnen.
3. När barnen börjar säga nej, blir det allt viktigare med motstånd från föräldrarna, och det är nu auktoritetsstadiet (authority stage) börjar. Det varar från när barnen är två tills de är fem år och handlar om hur föräldrarna hanterar makt, ansvar, kommunikation och upprätthållande av regler. Föräldrarna bestämmer hur mycket man ska skydda barnen, hur man hanterar konflikter och hanterar eller undviker viljestrider.
4. Tolkningsstadiet (interpretive stage) infaller när barnen är mellan fem och tolv år. Den huvudsakliga uppgiften är hur föräldrarna lär barnen att tolka världen och svara på frågor. Det ger barnen möjlighet att utveckla sina förmågor. Föräldrarna ger information som behövs samt hjälp att forma värderingar.
5. Värderingarna kommer sedan att omprövas under det stadium där föräldrar och barn är beroende av varandra (interdependent stage) som uppkommer under tonåren. Då måste föräldrarna konfrontera och interagera med sina ”nya” barn. Alla de gamla förhållandena måste omförhandlas och nya problem uppkommer.
6. Det sista stadiet är avgångsstadiet (departure stage). Tonåringarna blir äldre och den centrala uppgiften blir att acceptera de vuxna barnens individualitet och särskiljande drag, samtidigt som föräldrarna vidhåller kontakten (Levinson, 1978).

Det finns teorier om vad som är viktiga komponenter i föräldraskapet. Enligt Evenshaug och Hallen (2001) förutsätter ett lyckat föräldraskap att kunna tolka barnens beteende och utveckling, samt att förstå sin egen roll i sammanhanget. Dessa tolkningar kommer i konkreta situationer att bestämmas av föräldrarnas allmänna syn på barn, på deras utveckling, samt på föräldrauppgiften (eller det man kan kalla föräldrars outtalade teori om barnuppfostran). Sättet att se på barnen kommer att påverka interaktionen mellan barnen och föräldrarna.

Marcus, Cross och Wurf (1990) har kommit fram till att den näst vanligaste känslan vuxna individer eftersträvar är känslan av föräldrakompetens. Bornstein (2002) menar i likhet med Marcus, Cross och Wurf att föräldrarnas tro på sig själva i föräldrarollen ger en känsla av självförtroende som kompetenta förebilder. Känslan av föräldrakompetens är nära förenad med hur individen fungerar i en familjekontext.

Samhällsförändringar

Den största delen av den empiriska forskningen om barnuppfostran utgår fortfarande från den traditionella kärnfamiljen, så som den såg ut före 1960-talet. Kärnfamiljen är inte den typiska uppväxtsituationen för dagens barn och därför kan det bli fel när man applicerar gamla teorier på moderna fenomen (Langstedt & Sommers, 1992; Milardo, 2001). Parallellt med den traditionella familjens upplösning och bildningen av nya familjemönster, växer familjefundamentalistiska riktningar fram (Kristjánsson, 2002). Familjefundamentalistiska riktningar ser lösningen på problemen i ett återupprättande av traditionella familjevärderingar. Det framhålls i debatten enligt Kristjánsson att många av samtidens problem är en följd av familjens förändring. Denna förändringsnegativism skulle kunna vara grundad i ett outtalat antagande om *mönsterbarndom* och *mönsterfamilj*, baserat på de traditionella kärnfamiljsvärderingarna. Mönsterfamiljen skulle utgöra en mall för hur barndom och familjeliv bör gestaltas (Kristjánsson, 2002).

Toffler (1980) hävdar också att med det moderna samhället följer nya familjemönster; nya sätt att arbeta, att älska, att leva och att vara tillsammans. Det moderna samhällets förändringar ställer indirekta krav på individerna att anpassa sin livsstil. Exempel på effekterna av denna anpassade livsstil är enligt Milardo (2001) förändringar i synen på äktenskapet, de homosexuella familjerelationerna och synen på faderskapet. Shaffer (1994) pekar på den ökning som skett i antalet singlar, att man gifter sig senare i livet och att antalet födslar har minskat, kanske därför att kvinnorna är yrkesarbetande. Skilsmäsofrekvensen har ökat och därmed är ensamstående föräldrar vanliga. Omgifte är även vanligt, vilket också skapar nya familjekonstellationer.

I Norden har enligt Kristjánsson (2002) flera av de uppgifter som i århundraden har skötts av familjen numera tagits över av andra samhällsinstanser. Därmed har föräldrarnas inflytande och makt försvagats i frågor som rör deras barns välfärd och uppfostran. Särskilda samhällsinstitutioner skötta av professionellt utbildade experter har tagit över en del av uppfostran. Detta har enligt Kristjánsson lett till att *”Föräldrar idag får allt oftare finna sig i olika slags formella kontroller, snarare ägnade att ingjuta en känsla av mindervärde än av makt. I denna mening har föräldraskapet omyndigförklarats.”* (Kristjánsson, 2002, s. 51). I likhet med Kristjánsson uppmärksammar Leira (1992) att de skandinaviska barnen i hög grad vistas på daginstitutioner. Detta beror enligt Leira på att tron på staten som medansvarig för barnuppfostran är grundläggande hos medborgarna. Detta har lett till en utbyggnad av ett nationellt täckande omsorgssystem utanför familjen. Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) hävdar att det statliga omsorgssystemet har fungerat som ett stöd för att få jämställdhetspolitiken att fungera. Men de politiska ramarna som bestäms av staten stämmer inte alltid överens med individernas önskemål och villkor. Det blir en diskrepans mellan individ och ideologi. Individernas önskemål och villkor skiljer sig åt beroende på till exempel generationstillhörighet och socioekonomisk tillhörighet.

Socioekonomiska aspekter

Socialklass (socioekonomisk grupp) refererar till en position inom samhället, vilken tilldelas i enlighet med status eller makt (Maehr, 1974). I västerländska samhällen är de vanligaste kriterierna för att avgöra socialklass: familjeinkomst, prestige, mannens sysselsättning och föräldrars utbildningsnivå (Shaffer, 1985). Kristjánsson (2002) påvisar att det finns mycket forskning som visar att föräldrars utbildningsnivå spelar en stor roll för vilka krav som ställs på barnen och vilken hänsyn barnen får i familjen. Forskning av Kristjánsson (1991) visar att nordiska högutbildade föräldrar fäster mer vikt än andra föräldrar vid att träna sina barn i att rationellt utnyttja sin tid och nå kontroll över den. Denna kompetens är viktig i ett högteknologiskt och tidsintensivt samhälle som västvärlden. Ytterligare exempel på hur utbildning påverkar föräldraskapet ges av Crouter et al. (1999). Deras forskning har visat att föräldrars utbildningsnivå, särskilt fädernas, korrelerar positivt med kunskap om barns utveckling. Mer välutbildade fäder vet mer om sina barns dagliga upplevelser än mindre utbildade fäder. Vidare har Crouter et al. funnit att välutbildade mödrar med otraditionella könsroller har stor kunskap om sina barns dagliga upplevelser.

Den lägre socioekonomiska klassen utmärks av dålig ekonomi, osäkra livsvillkor, hjälplöshet och maktlöshet som även kan avspeglas i föräldraskapet (Hess, 1970). Elea-

nor Maccoby (1980) föreslog att låg inkomst troligtvis innebär stor stress för föräldrar och att stress påverkar hur man uppfostrar. Enligt Maccoby värdesätter föräldrar med låg inkomst lydnad och respekt för auktoriteter, men också noggrannhet, renlighet och att barnen håller sig borta från problem. Föräldrarna i denna socioekonomiska klass är restriktiva och auktoritära. Enligt Laosa (1981) har mödrar med låg inkomst en tendens att ge ovänliga tillsägelser, att kritisera och straffa.

Farran och Ramey (1980) menar att medelklassmödrar är benägna att stimulera barnen på avstånd genom att le, gestikulera, sjunga eller engagera sig i lek. Efter småbarnsåren är dessa mödrar också mer engagerade och interagerande med barnen än mödrar från andra socioekonomiska grupper. Enligt Maccoby (1980) lägger de högre klasserna vikt vid glädje, nyfikenhet, oberoende, kreativitet, ambition och självkontroll hos sina barn. De talar mycket med sina barn, resonerar och använder ett komplext språk. De visar även värme och tillgivenhet. Dessa föräldrar tenderar att vara antingen tillåtande eller auktoritativa.

Shaffer (1985) menar att om man bara studerar föräldraskap i samband med socioekonomiska grupper, kan resultatet bli att man är bättre förälder ju högre klass man tillhör. Detta kan ge en felaktig bild av ett sådant mångfacetterat fenomen som föräldraskap. Synen på föräldraskap står inte bara under ekonomisk påverkan, utan också kulturell (Shaffer, 1985). De snabba samhällsförändringarna och ekonomiska svängningarna gör att synen på föräldraskap kan växla från en generation till en annan.

Generationsförändringar

Kristjánsson (2002) menar att i en tid av snabba sociala förändringar ökar skillnaderna i erfarenheter mellan generationer. De yngre föräldragenerationerna gör andra erfarenheter och inordnar sina liv utifrån premisser som är skilda från äldre generationers. Detta leder till att de yngre föräldragenerationerna utvecklar nya normer för familjeliv. Kristjánsson menar att med växande klyftor mellan generationernas referensmaterial ökar generationsmotsättningarna. I och med motsättningarna använder inte generationerna varandras kunskaper, vilket också ökar sannolikheten för att föräldrarnas och barnens förutsättningar bestäms ”utifrån”. Det vill säga, de som växte upp efter industrisamhällets normer känner ett främlingskap inför det moderna samhället (Kristjánsson, 2002). Ron Zemce, Clare Raines och Bob Filipczak har skrivit boken ”*Generations at Work. Managing the Clash of Veterans, Boomers, Xers and Nexters in Your Workplace*” (2000). Deras utgångspunkt liknar Kristjánssons. De menar att generationernas skilda egenskaper skapar frustrationer. Zemce, Raines och Filipczak delar upp generationerna i åldersgrupper:

Veteranerna, födda **1922-1943**, var unga under andra världskriget och upplevde kraftiga konjunktursvängningar. De har respekt för auktoriteter, pratar inte om känslor och sköter sitt arbete. **Boomers (1944-1960)**, eller ”Babyboomarna”, som också kallas ”68-generationen”, ”yuppierna” eller ”entreprenörerna”, var de som uppfann ”60-timmarsveckan”. Denna generation är en värdefull grupp för arbetsgivarna, eftersom gruppen har preferenser för gemenskap, kollektiva lösningar och är måna om arbetsplatsklimatet. **Generation X (1961-1980)**, som också kallas ”nyckelbarnsgenerationen”, växte upp med händelser som arbetslöshet, aids och skilsmässor. Därför är de präglade av självmedlidande och passivitet. De som tillhör denna generation är enligt författarna flexibla, desillusionerade och skeptiska. Ingen tidigare generation har bytt skola, hem och föräldrar lika ofta. Som vuxna arbetar denna generation för att leva, i motsats till sina föräldrar som levde för att arbeta. På arbetsmarknaden är de gåtfulla, konfliktsökande, har behov av feedback och känner ovilja mot kontroll. **The Nexters (1981-2000)** är en generation som även har kallats ”dot.com-generationen”, ”generation Y”, ”netkids” och ”MIN-generationen”. De är tillitsfulla, målinriktade, optimistiska och har en realistisk inställning till livet och sin tekniska kunskap. Författarna menar att barnen i denna generation är uppfostrade med en global världssyn och rustade för att leva i denna internationella komplexa tillvaro. De liknar på sätt och vis veterangenerationen för att de vill ha ett mer moraliskt liv. De har ett nära förhållande till sina föräldrar, som de har vissa gemensamma intressen med (Zemce, Raines, & Filipczak, 2000).

Brun-Hansen (2002) presenterar en teori om ”generation X” (1961-1980) och deras stil som föräldrar. De som föddes i början av denna generationsindelning, skickades på 70-talet till en daginstitution för att modern skulle ut i arbetslivet. Pedagogiken var mycket strukturerad på de institutioner där barnen tillbringade dagarna. På 80-talet när dessa barn var unga handlade livet om det snabba och ytliga. På 90-talet när denna generation blev föräldrar själva, ville de att deras barn skulle ha det mycket bättre än de själv haft det i barndomen, men de saknade intuitionen för hur de skulle genomföra barnuppfostran. Intuitionen förmedlades inte längre från generation till generation, eftersom denna generation som barn inte hade varit hemma hos sina mödrar på dagarna.

CBS News (3 okt. 2004) har gjort reportage om den generation det har forskats mest om i historien. Det handlar om generationen ”the Nexters” (1981-2000) som i USA även kallas ”Echo boomers” och ”Millenials”. Dessa barn tenderar att vara högpresterande och därför hårt pressade. Från det att de var små har de blivit körda till någon sorts organiserad gruppaktivitet, och de har blivit tillsagda av vuxna vad de ska göra. Föräldrarna till dessa barn

är överbeskyddande och ser sina barn som bräcklig kristall. Barnen förväntar sig därför att alltid få vara hjältar och vill ha daglig feedback.

Föräldrastilar och dess effekter på barnen

Erik Erikson (1963) kom i sin forskning fram till att det finns två viktiga aspekter av föräldraskap; föräldravärme och föräldrakontroll. I en stor studie gjord 1967 fann Diana Baumrind resultat som sammanföll med Eriksons två aspekter. Utifrån sin forskning identifierade hon tre föräldrastilar som delas upp i: **Auktoritär** (authoritarian) uppfostran, som innebär att föräldrarna sätter upp regler, kräver lydnad utan att ge förklaringar, och som maktmedel använder straff. Respekt och lydnad för auktoriteter är viktigt för dessa föräldrar. **Auktoritativ** (authoritative) uppfostran är flexibel och ger barnen frihet. Dessa föräldrar lyssnar på barnens behov och de resonerar med barnen för att förklara sina regler och ståndpunkter. **Tillåtande** (permissive) uppfostran är varm och efterlåten. Föräldrarna ställer få krav och utövar lite kontroll över barnens beteende.

I sina fortsatta studier skapade Baumrind (1967, 1980) två bipolära dimensioner. Värme/fientlighetsdimensionen sträcker sig från varm till fientlig och kontrolldimensionen går från begränsande till tillåtande. Enligt Shaffer (1994) har forskare fortsatt att undersöka vad de två dimensionerna egentligen innebär. På värme-/fientlighetsdimensionen klassificeras föräldrarna som antingen varma och responsiva (föräldrarna ler ofta, berömmar och uppmuntar sina barn även om de kan vara kritiska när barnet inte sköter sig) eller avvisande, otillgängliga och ger inte respons. Avvisande föräldrar är ofta snabba att kritisera, uttrycka sig nedsättande, straffa eller ignorera barnen. De agerar sällan på så sätt att barnen vet att de är älskade och betydelsefulla.

Maccoby och Martin (1983) har byggt vidare på Baumrinds forskning och kombinerat de två dimensionerna till en fyrfältsmo-
dell av fyra föräldrastilar (se figur 1).

	Värme (Warmth)	Fientlighet (Hostility)
Begränsande (Restrictive)	Auktoritativ (Authoritative)	Auktoritär (Authoritarian)
Tillåtande (Permissive)	Eftergiven (Indulgent)	Likgiltig (Neglecting)

Figur 1 En tvådimensionell klassifikation av föräldrastilar (efter Maccoby & Martin, 1983).

De **auktoritativa** föräldrarna har höga värden på både kontroll och värme. Föräldrarna sätter klara gränser för barnens beteende inom en varm och kärleksfull kontext. De förklarar anledningen till reglerna och belönar barnens medgörlighet med värme och tillgivenhet. De **auktoritära** föräldrarna har höga värden på kontroll. De är kalla och avvisande, och är inte lyhörda för barnens behov. De **eftergivna** föräldrarna har varma och omhändertagande relationer till sina barn, men de saknar regler och disciplin. Sommers (2002) påvisar att dessa föräldrar har en tro på att barnen har en inbyggd självkontroll. Sommers hävdar att föräldrarna involverar barnen i beslut och de tvingas ta ställning innan de är i stånd att överblicka situationen. Barnens önskningskommer före de vuxnas och barnen får i hög grad bestämma vad de vill. Enligt Maccoby och Martin (1983) är de **likgiltiga** föräldrarna de som varken ger sina barn värme, omtanke eller tillgivenhet. Barnen får inte några regler eller vägledning för att utveckla självkontroll eller självdisciplin. Ainsworth (1989) menar att likgiltig föräldrastil visar sig tidigt genom en otrygg anknytning mellan föräldrarna och barnen. Enligt Sommers (2002) förekommer denna föräldrastil sällan, men de som praktiserar den är upptagna föräldrar som inte kan överblicka och uppfylla uppgiften att uppfostra. De försöker undvika omedelbara konflikter genom att ge efter för barnens krav.

Smetana (1994) kritiserar Baumrinds modell på en rad punkter. För det första anser Smetana att den är för allmän och kontextbefriad. Med kontextbefriad menar Smetana att tidpunkten på dagen kan vara avgörande hur föräldrarna kommer att reagera på regelöverträdelser som liknar varandra. Med allmän syftar Smetana på att föräldrarnas beteende beror på i vilken situation de befinner sig i och vilken typ av regelöverträdelse som barnen gjort sig skyldiga till. Dessutom har föräldrar både lång- och kortsiktiga mål för sina barn, vilket påverkar stabiliteten i uppfostringsstilen. Baumrind får för det andra kritik av Smetana för att hon undersökt för få kompetenser hos föräldrar och barn. Det är svårt att täcka ett helt fenomen med få komponenter. För det tredje kritiserar Smetana Baumrind för att hon anser att föräldrarnas påverkan på barnen skulle vara den enda avgörande orsaken till kompetensutveckling. För det fjärde har Baumrind, enligt Smetana, helt förbiset historiskt och kulturellt betingade skillnader i föräldrars uppfostringsstil.

Harris (2001) kritiserar också Baumrind med argumenten att hennes forskning bygger på metaanalyser, där det är ofrånkomligt att få signifikanta resultat. Dessutom studerar Baumrind föräldrastilar genom att se skillnader mellan familjer. Enligt Harris är föräldrar inte konsekventa inom familjen. Uppfostringsstilen anpassas istället efter varje barns karaktär.

Det ska också poängteras att det råder en viss förvirring i litteraturens presentation av föräldrastilsforskningen. Är den modell som presenteras i litteraturen ett resultat av

Baumrinds arbete, eller av Maccobys och Martins, eller av ett samarbete mellan de tre? Litteraturen är långt ifrån konsekvent och entydig. Vår tolkning kan därför också ifrågasättas. Därför kommer vi hädanefter hänvisa till ”de traditionella föräldrastilarna”.

De traditionella föräldrastilarna har urskilts hos föräldrar i olika kulturer. Skillnaden mellan västvärlden och Kina är att de kinesiska föräldrarna tenderar att vara mer auktoritära och restriktiva, eftersom den kollektiva kulturen uppmuntrar lydnad (Chen, et al., 1998; Lin & Fu, 1990). Trots denna skillnad finns det också likheter med västvärldens eftergivna föräldrastilar. Ett fenomen som har uppkommit efter 70-talets direktiv om ”ett barn per familj” är att föräldrarna, särskilt de i städerna, har blivit mer eftergivna. Familjekonstellationen är ofta ”fyra-två-ett” och innebär att den består av fyra far- och morföräldrar, två föräldrar och ett barn (Jiao, Ji, & Jing, 1986; Tao & Chiu, 1985). Överrepresentationen av vuxna gör att föräldrarna är överbeskyddande samtidigt som de skämmer bort sina barn (Parker, 1983).

I Tyskland har undersökningar visat att östtyska föräldrar är mer beskyddande och mindre tillåtande än västtyska föräldrar. Östtyska fäder uppfostrar sina barn i mer traditionell auktoritär föräldrastil än de västtyska fäderna. Den östtyska föräldrastilen kan förklaras med att släkt- och vänskapsförhållanden ger ett stort stöd när den yttre omgivningens sociala skyddsnät har minskat (Uhlendorff, 2004).

Pulkkinen (1982) har delat in de traditionella föräldrastilarna i två grupper som är baserade på hur föräldrarna förhåller sig till barnen. Auktoritär och likgiltig föräldrastil klassas som vuxencentrerad stil, medan auktoritativ och eftergiven föräldrastil anses vara barncentrerad. Vuxencentrerad stil innebär att föräldrarnas beteende mot barnen utgår från egna behov, medan den barncentrerade stilen tar hänsyn till barnens behov.

Forskning visar att föräldrastilar inte är stabila över tid och rum. Man säger inte längre att föräldrastilar är stabila personlighetsdrag utan att de är påverkbara mönster (Darling & Steinberg, 1993). Detta kan ses i forskning om hur föräldraträningmetoder (utbildningar i föräldraskap som t.ex. ”Cope” eller ”The Incredible years”) kan förändra föräldrastilen. Dessa resultat tyder på att stilar inte nödvändigtvis är stabila (Portes, Dunham & Williams 1986). Förändring i föräldrastilen kan bero på att den formas av många faktorer; föräldrarnas egen uppväxt, utbildning, personlighet och barnens beteende. Kontexten omkring föräldrarna spelar också roll för formandet av föräldraskapet (Darling & Steinberg, 1993). Darling och Steinberg skiljer också mellan föräldrastil och föräldrabetende. Föräldrastilen är ett övergripande personlighetsdrag och dess effekt på barnen är indirekt. Föräldrabetendet är det vi gör tillsammans med barnen, och det har därmed en direkt påverkan på barnen.

Det moderna föräldraskapet

På 60-talet kom Pikas (1961) fram till att barnen önskade strängare och mer principfasta föräldrar. Detta verkar vara applicerbart även idag, då Jutengren (2004) i sin avhandling kommit fram till att motstånd från föräldrarna leder till intellektuell och emotionell stimulans i sociala situationer. Genom att möta motstånd men också få möjlighet att förhandla, ges barnen tillfälle till positivt samspel och reciprocitet med föräldrarna.

Enligt Sommers (2002) har forskare börjat tala om en ny, modern familjestil, som de kallar förhandlingsfamiljen. Denna familj kännetecknas av att den utgår från respekt gentemot barnen och tillåter barnen att höras, ses och ha inflytande. Förhandlingsfamiljens stil har många gemensamma drag med Baumrinds auktoritativa uppfostringsstil eftersom föräldrarna också involverar sina barn i besluten. Men skillnaden är att förhandlingsfamiljens förhållningssätt förankras i sitt kulturella och samhälleliga sammanhang, något som Baumrind tidigare har fått kritik för att ha förbisett. Förhandlingsfamiljens grundval är demokratisering och humanisering. Enligt Sommers innebär demokratisering att regler kan ändras, individerna är medbestämmande och har en upplevelse av självbestämmande. Vidare innebär det att individerna har lust till socialt deltagande, har krav på att bli hörda och sedda som personer samt har en försvagad auktoritetstro. Humanisering innebär att individerna blir hörda och sedda, blir involverade och har personlig betydelse. Det innebär även att individerna känner sig unika och har särskilda behov. Effekten på barnen blir enligt Sommers att de blir egocentriska och har särskilda krav på att få stå i centrum. De blir nyfikna, socialt motiverade, lätt odisciplinerade, diskussionslystna och får en begränsad respekt för auktoriteter.

Brun-Hansen (2002) skiljer på tre sorters föräldrar med modern föräldrastil. Den första sortens föräldrar är de serviceinriktade, som lyder barnen och överlåter ansvaret till dem. Dessa barn får problem lösta åt dem vilket gör dem vana vid uppmärksamhet. Den andra sortens föräldrar är de iscensättande, som ”skriver manuskriptet” till barnen. Barnen förväntas leva upp till den roll de får sig tilldelad av föräldrarna. Enligt Brun-Hansen utstakar föräldrarna barnens liv utan att ta hänsyn till barnens behov. Den tredje sortens föräldrar är de kompetenta, som sätter gränser för barnen. De lär även barnen respekt för gränserna, oavsett om det är deras egna eller andras.

I boken *”Myten om den goda modern”* (1974) skriver Haavind om att dagens mödrar känner skuld och oro för att hämma sina barn, att de är för slapphänta, och att de inte bryr sig om sina barn tillräckligt. Skulden och oron beror på att föreställningen om den goda modern lever kvar i samhället. Modersideologin ger näring åt föreställningen om den egna personens stora betydelse för barnens utveckling. Mödrarna upplever därför ambivalens i för-

hållande till daginstitutioner och känner att de lämnar över barnen till en osäker utveckling. Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) hävdar att modersideologin skiljer sig från vardagslivets realiteter. Denna skillnad är en viktig anledning till att mödrarna har dåligt samvete och känner oro för att inte fungera ”perfekt” i sitt moderskap. En annan förklaring till detta dåliga samvete är enligt Sommers (2002) att vuxna och barn lever i fundamental tvetydighet, vilket får konsekvenser för vår syn på barnen och för socialisationen. Tvetydigheten beror på en normativ kris i kulturen, en slitning mellan den ”gamla goda tiden” och det moderna samhället. Detta kan resultera i en defensiv hållning mot takten som samhället förändras i, samtidigt som föräldrarna inser att det nya har många fördelar. Det dåliga samvetet skapar enligt Sommers en villrådighet och osäkerhet hos föräldrarna att inte rätta till. Det skapar samtidigt ett barncentrerat förhållningssätt, där barnen och deras behov är i centrum.

Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) hävdar också att barnen hamnar i en central position i familjen. Anledningen till detta anses vara att föräldrarnas mål i livet sammanfaller med fokus på barnen. Att se till barnens bästa är nästan liktydigt med den individuella livsplanen. I livsplanen ligger föreställningen om modersideologin som enligt Bäck-Wiklund och Bergsten leder till dåligt samvete, som i sin tur kan ge stress. Enligt Dencik (1987) skulle stressen också kunna bero på att beslutet att skaffa barn ses som ett projekt och ett aktivt val. Med valet hör också ett ansvar att se till barnens bästa. Detta ansvar leder i sin tur till stress eftersom det inte går att fränsäga sig. Den här nya projektinriktade synen på barn är det som är framträdande i det moderna föräldraskapet.

Curlingföräldrar

I början av 2004 inleddes en utbredd debatt i media som fokuserade på ett nytt begrepp; curlingföräldrar, myntat av den danska psykologen Bent Hougaard (2004). Detta är ett begrepp som han tog fram för att kunna rubricera vissa föräldragrupper som han sett i sitt arbete. Debatten kring curlingföräldrar har varit intensiv och negativt vinklad. Men Hougaard hävdar att curlingföräldrar är ”*varken dumma eller dåliga som ska förlöjligas eller hängas ut i pressen. Och för övrigt finns det en curlingförälder i oss alla, även i morfäder. Men vårt curlingbeteende ska ifrågasättas...*” (Hougaard, 2004, s.62).

Det finns enligt vår vetenskap ingen forskning utförd på begreppet curlingföräldrar och heller ingen vetenskaplig definition. Hougaards egen beskrivning av curlinguppfostran är; ”*barnens väg blir sopad och slät och hålls fri från alla hinder, allting är bra och de små ska inte behöva tänka på annat än att, under bästa möjliga förhållanden, vara barn*” (Hougaard, 2004, s.61). Curlingföräldrar har etablerat sig som ett nytt ord i det danska språket.

Curlingföräldrar definieras: ”Föräldrar som överbeskyddar och skämmer bort sina barn”. Barnen till de som i begrepps bilden kallas curlingföräldrar, kallas servicebarn och definieras ”Barn som överbeskyddas och skäms bort” (TV 2 Nyhederne, 5 mars, 2004). I Sverige 2004, utsåg språknämnden ordet curlingföräldrar till februari månads ord. Ett nytt verb skapades; *att curla* (Carling, 19 aug. 2004).

Hougaard baserar sina uttalanden om curlingföräldrar på egna erfarenheter som psykolog, då han under tio års tid arbetat med 600 barnfamiljer, enligt en artikel i Svenska Dagbladet (Carling, 12 jan. 2004). I vår intervju (se under metod) med Hougaard hävdar han att det är 800 föräldrar, och deras ca 1600 barn som är hans inspirationskälla.

I boken ”*Curlingföräldrar och servicebarn- en handbok i barnuppfostran*” (2004) riktar Hougaard kritik mot kollegan och psykologen Jesper Juul som menar att barn är kompetenta och har en medfödd ansvarskänsla. Hougaard anser ”att det är synd och skam att göra barn kompetenta, för det är inget de har behov av. Kompetent är något man blir först senare i livet och det är det som vi behöver: kompetenta vuxna!” (Hougaard, 2004, s. 20-21). Hougaard menar att det finns vetenskapliga bevis för att kunna hävda att barn tänker annorlunda än vuxna, och att små barn är inte små vuxna utan små människor. Därför kan vuxna inte ge barn ansvar för beslut som de inte är mogna för utvecklingsmässigt. Evenshaug och Hallen (2001) menar att föräldrarna underminerar det rationella tänkandet i situationer där ansvaret för bestämmandet ges till barnen om de protesterar. Om föräldrarna förskjuter ansvaret till barnen kan de tappa rollen som förebild. Föräldrarnas funktion som förebild är viktig för barnens sociala kompetens och för befastandet av moraliska värderingar (Evenshaug & Hallen, 2001). I enlighet med Evenshaug och Hallen anser Hougaard (2004) att för att barn ska kunna fungera i samvaron med andra människor måste de lära sig socialt accepterade spelregler. Curlingbarnen/servicebarnen saknar enligt Hougaard denna sociala kompetens. Hougaard hävdar också att respekt för andra människor är en del av social kompetens, och om barnen inte lär sig att skämmas får vi skamlösa människor, människor som alltid gör vad de har lust till. ”*De blir hänsynslösa, rena psykopaterna. Psykopater saknar skamkänslor*”(Intervju med Hougaard av Elmberg, 15 feb. 2004).

Enligt Hougaard (2004) är curlingföräldrarna födda i ”68-generationen”, tillhör medelklassen, är relativt välutbildade, arbetar mycket, upplever sig som stressade och har höga ambitioner när det gäller barnen. Barnen ska inte sakna något och därför ”sopar föräldrarna banan” framför dem. Föräldrarna tillgodoser barnens behov, ofta innan barnen själva inser att de har några. För att undvika konflikter låter föräldrarna barnen fatta olika beslut. Enligt Hougaard tror föräldrarna att barnen är små vuxna som man kan förhandla och resonera

med. Svenska Dagbladet har publicerat en artikelserie om curlingföräldrar och eventuella effekter på barnen. Där spekuleras det i om curlingbeteende beror på att föräldrarnas intentioner har varit att skapa en demokratisk familj och ge barnen självförtroende. Detta skulle kunna leda till att barnen blir förvirrade av alla valmöjligheter (Svenska Dagbladet, 19 jan. 2004).

Hougaard (2004) beskriver att föräldrarna vill att inget ska hindra barnens utveckling och därför hittar curlingföräldrarna på stimulerande aktiviteter. Eftersom barnen enligt föräldrarnas önskan ska delta i så många aktiviteter som möjligt skjutsar de barnen till och från aktiviteterna. Barnen hämtas och lämnas på förskola/skola, vänner och fritidssysslor. Enligt Hougaard väljer föräldrarna även skola, kompisar och fritidsaktiviteter för att optimera barnens utveckling. I Hougaards bok beskrivs det som en kärleksfull grundläggande omsorg som när den överdrivs blir förvillande lik service. Med omsorg som blir till service när den tas i bruk, blir barnen också mer omsorgskrävande och hjälplösa. Föräldrarna gör barnen en björntjänst, då barnen som äldre får svårare att klara sig själva. Hougaard menar att för mycket curling och service, för lite gränssättning, för få regler och konsekvenser, kommer att förstöra barnen. Hougaards resonemang har vissa likheter med vad Gösta Harding skrev 1964, *”Kanske kunde vi enas om att kärlek och kunskaper är lika viktiga för den som skall uppfostra. Men kärlek är inte dalt, utan det är en stark känsla för vad som är bäst för barnet”* (Harding, 1964, s. 24).

I en artikel från Svenska Dagbladet (19 jan. 2004) beskrivs hur curlingföräldrarna hjälper barnen mycket när barnen skulle kunna klara sig själva. Ett motiv till detta skulle vara att föräldrarna sparar tid i sin stressade vardag genom att serva. Ett exempel på detta är att barnen sitter i vagn längre nu än för bara tio år sedan, eftersom föräldrarna inte har tid att promenera i barnens takt. För att hinna med kvällsrutinerna är det lätt att låta barnen få som de vill, istället för att ta tidskrävande konflikter. Haavind (1987) menar att stress och jäkt har uppfattats som en modern livsstil och de som blir lidande är barnen. Den moderna familjen betraktas ofta som tidspressad och har kronisk brist på umgängestid. Andersen (1991) har undersökt vad föräldrar skulle använda tiden till om de fick mer tid. Nästan hälften av alla föräldrar skulle prioritera mer tid tillsammans med sina barn.

I en artikel i Svenska Dagbladet (20 jan. 2004) beskrivs hur curlingföräldrar upprätthåller den stressade livsstilen. Föräldrarna skaffar bundsförvanter som underhåller den höga nivån av omsorg tills föräldrarna tar över igen. En sådan bundsförvant kan vara den så kallade bowlingmorfadern, ofta använd på helgen. Även personal på förskolor och skolor förväntas enligt artikeln att hålla samma servicestandard som föräldrarna, inklusive ta ansvar för att uppfostra barnen. Enligt en annan artikel i Svenska Dagbladet (19 jan. 2004) fordrar cur-

lingföräldrarna mycket av andra vuxna, men vill samtidigt ha full insyn i barnens liv när de inte är tillsammans med dem. De vill ha full kontroll över barnens vardag. Anledningen till detta anses vara att de är rädda för att barnen ska bli illa behandlade av auktoriteter, inte bli sedda eller inte bli mötta med respekt. Kristjánsson (2002) påvisar denna omständighet att när föräldrarna överlåter en del av barnens uppfostran till andra, som dessutom är pedagogiska experter, underminerar de sin egen makt och auktoritet. De förlorar en del av kontrollen och insynen i vad deras barn är med om respektive inte är med om.

Hougaard (2004) skriver i sin bok om hur föräldrar känner sig trängda i sin roll och sina förpliktelser. Föräldrarna och barnen är åtskilda i vardagen och därför gör föräldrarna sitt yttersta för att göra det så bra som möjligt för sina barn och lindra sitt dåliga samvete. Enligt en artikel i Svenska Dagbladet (Carling, 12 jan. 2004) kan det dåliga samvetet stillas hos curlingföräldrarna genom att ha kvalitetstid med barnen. Under kvalitetstiden ska det vara mysigt, och det innebär att föräldrarna abdikerar från auktoritetsrollen och antar rollen som lekkamrat. Föräldrarnas strävan att roa barnen skulle också kunna resultera i att de ger upp sina egna vuxenintressen, vilket i sin tur kan leda till att barnen tappar respekten för föräldrarna eftersom deras omgivning är barncentrerad. I den barncentrerade uppfostran får kanske barnen enligt artikeln rollen som familjeöverhuvud. Barnen blir då som gulan i ägget, helt skyddade från allt ont.

Hougaard hävdar att curlingföräldrarna inte vill använda sig av bestraffning, vill avskaffa auktoriteter och införa en friare uppfostran. Vissa föräldrar vill inte höra talas om straff, men Hougaard anser att det är nödvändigt att ha vissa regler och att vara konsekvent i användandet av dem (Elmberg, 15 feb. 2004). Forskare har funnit att straffets effektivitet är beroende av att det kommer direkt efter ett oönskat beteende, är konsekvent och ges av personer som barnen har en varm och nära relation till. Straff är effektivast när det kommer som en förnuftsmässig följd av en överträdelse av det aktuella förbudet (Perry & Parke, 1975, Parke, 1977). I boken "*Curlingföräldrar och servicebarn...*" (2004) har Hougaard satt upp en lista över åtta uppfostringsmetoder som han delar in i piskan eller moroten. Exempel på lämpliga metoder, enligt Hougaard, är att avlägsna barnen från brännpunkten, ta bort fördelar eller saker, avleda, berömma det önskade beteendet eller att skapa en annan drivkraft.

Hougaard (2004) hävdar att förändringen från en auktoritär till en fri och demokratisk uppfostran har lett till att barnen har lärt sig att vara utan både respekt och rädsla. Frihetstanken leder enligt Hougaard till att barnen är så fria att föräldrarna inte förmår hävda sina synpunkter. Jesper Juul (Intervju av Carling, 15 jan. 2004) menar att debatten i många länder sitter fast i diskussionen om den gamla auktoritära uppfostran kontra den så kallade fria upp-

fostran. I Norden har föräldrarna valt en tredje väg. Det som enligt Juul på ytan liknar en hållningslöshet, förvirring och handlingsförflamning, är början på något stort. Den nya föräldrastilen hör ihop med vår strävan efter jämlikhet och bottnar i respekt för den enskilda människan och hennes rätt till personlig utveckling. Detta gäller såväl mellan man och kvinna, som mellan vuxen och barn. Carling skriver i en artikel (14 jan. 2004) att intervjuade föräldrar tror att skiftet från fri uppfostran till det som har kommit att kallas curlinguppfostran skedde under 50-talet. Det är framförallt 60- och 70-talisterna som anammat detta förhållningssätt. I en artikel i Svenska Dagbladet (19 jan. 2004) beskrivs hur curlingföräldrarnas egen uppfostran präglades av att deras mödrar gjorde sig fria från hemarbetet och gick ut i arbetslivet. Det resulterade i att barnen lämnades till institutioner som föräldrarna hade stor tillit till. Curlingföräldrarna själva har inte den tilliten till institutionerna idag. Som barn fick de själva ta ansvar för mycket och de kände sig ensamma. Detta vill curlingföräldrarna inte utsätta sina egna barn för.

Vi intervjuade en svensk författare och debattör som ofta anlitas i curlingdebatten, Anna Wahlgren (11 okt. 2004), i syfte att få en bra inblick i debatten curlingföräldrar. I *"Barnaboken"* från 1983 hade Wahlgren redan upptäckt att samhället var på väg att förändras och att den fria uppfostran blivit missförstådd. Detta ledde till det som nästan 20 år senare kom att kallas curling. I vår intervju bekräftar Wahlgren inläggen i debatten, om att den stora förändringen skedde när kvinnorna gick ut i arbetslivet och barnen skulle tas om hand av institutioner. När familjeformen förändrades fick föräldrarna mindre tid för sina barn. Wahlgren menar dessutom att det skedde ett förtal från samhällets sida - att barnen inte blev tillräckligt stimulerade av att vara hemma med sina mödrar.

Wahlgren menar i vår intervju (11 okt. 2004) att konsumtionssamhället kräver ökad arbetstid för att upprätthålla den höga levnadsstandarden. Därför anser hon också att curlingföräldrarna är de som är ekonomiskt starka. En av anledningarna till curlingföräldraskapet kan vara att man tillbringar så lite tid tillsammans. Wahlgren berättar att för 10 år sedan pratade man med sina barn i genomsnitt 20 minuter per dag. Idag är det bara 12 minuter. Wahlgren vittnar om att föräldrar lättar på gränser och regler under helgen och att föräldrarna värnar om "fredagsmyset" då inga konflikter och gräl får förstöra stämningen. Sommers (2002) har också sett dessa trivselstunder och kritiserar forskningen för att ha förbisett denna vanligt förekommande micro-kulturella rutin. Han menar också att denna kravlösa trivseln blir förståelig som avskärmning om den uppfattas som en kompensation för ett krävande vardagsliv.

Curlingföräldrar har enligt Wahlgren (Intervju 11 okt. 2004) blivit ett populärt och tacksamt uttryck, eftersom det inte är negativt laddat. Föräldrar kan utan att skämmas

säga ”ja, jag är en riktig curlingförälder”. Curlingbegreppet har en neutralare klang, än vad Wahlgren beskriver i vår intervju som ”*bortskämda ungdjävlar*” (11 okt. 2004). Angående curlingens vidare fortlevnad, tror Wahlgren att en medvetenhet är på väg i debatten och att ”*pendeln svänger, och det har den ju redan börjat göra, för nu har vi ju plötsligt då en massa psykologer och barnmänniskor som poppar upp och pratar om att ungarna har blivit så odrägliga...*” (Intervju med Wahlgren, 11 okt. 2004).

SYFTE

Med de teoretiska utgångspunkter som vi har beskrivit ovan har vi utformat vår studie. Den är designad i syfte att undersöka curlingföräldrars eventuella existens, samt företeelsens uppkomst, innehåll och uttryck. Då debatten har varit omfattande med många åsikter om vad curlingföräldrar innebär, var ett första viktigt steg att sammanställa ett antal kriterier som kan sägas karaktärisera curlingföräldrar. För att få fram dessa kriterier utgick vi från litteratur, intervjuer med Anna Wahlgren och Bent Hougaard samt svar från deltagare i en pilotstudie. Avsikten med att sammanställa kriterierna var att skapa ett instrument som mäter curling. Med hjälp av detta instrument ville vi undersöka om curlingföräldrar existerar och om så är fallet, vad de har för bakgrund och koppling till de föräldrastilar som äldre forskning har intresserat sig för.

Våra frågeställningar och hypoteser är följande:

A: *Curlingföräldrar och tidsrelaterade variabler.*

Enligt forskningen om samhällsförändringar, finns det indikatorer som tyder på att de snabba förändringarna i samhället får konsekvenser för familjelivet. Långa arbetsdagar, stress, dåligt samvete när det gäller barnen, och en önskan att umgås mer med sina barn antas påverka graden av curling.

Hypotes 1: Föräldrar som arbetar mycket har högre grad av curling än föräldrar som arbetar i mindre utsträckning.

Hypotes 2: Ju mer stressade föräldrar desto högre grad av curling.

Hypotes 3: De som önskar mer tid med sina barn curlar i högre grad än de som inte önskar mer tid med sina barn.

Hypotes 4: Det finns ett positivt samband mellan dåligt samvete när det gäller barnen och grad av curling.

B: *Curlingföräldrar och socioekonomiska variabler.*

Med utgångspunkt från påståenden som förts fram i curlingdebatten antar vi att grupper som skiljer sig åt beträffande socioekonomiska aspekter såsom utbildning, sysselsättning och boendeform, också skiljer sig åt i grad av curling.

Hypotes 5: Curling är vanligare om man bor i villa än om man inte bor i villa.

Hypotes 6: Curling ökar i grupper med högre utbildning.

Hypotes 7: Curling är högre i de grupper som arbetar än de grupper som inte arbetar.

C: *Curlingföräldrar och generationer.*

Med utgångspunkt från de studier av generationer som beskrivs under rubriken ”*generationsförändringar*”, tror vi att det finns skillnad mellan graden av curling som är relaterad till föräldrarnas ålder. Vår urvalsgrupp av föräldrar motsvarar den generation som Bent Hougaard kallar ”68-generationen” (personer födda 1961-1980).

Hypotes 8: De yngre av våra deltagare som befinner sig i gruppen närmast generationen ”the Nexters” (födda 1981-2000), har högre grad av curling, än de övriga åldersgrupperna.

D: *Curlingföräldrar och de traditionella föräldradimensionerna.*

Föräldrastilar kan enligt tidigare forskning placeras in i dimensionerna värme/fientlighet och kontroll. Vårt antagande är att hög grad av curling till viss del har kopplingar till dessa dimensioner. Med utgångspunkt från forskningsresultat som visar samhällsförändringar i det interpersonella klimatet, är vår uppfattning att föräldrastilarna är varma.

Hypotes 9: Hög grad av curling har ett samband med hög grad av värme på värme/fientlighetsdimensionen.

Hypotes 10: Hög grad av curling har ett samband med hög grad av tillåtande på kontroldimensionen.

Hypotes 11: Föräldrar som uppvisar hög grad av curling har ett samband med att ha blivit uppfostrade av föräldrar som varit varma och tillåtande.

Hypotes 12: Hela vår urvalsgrupp antas placera sig närmare den varma polen än fientlighetspolen på värme/fientlighetsdimensionen.

METOD

Med anledning av den omfattande mediala debatt som förts angående curlingföräldrar, beslöt vi oss för att undersöka om begreppet kan bekräftas vetenskapligt. Den litteratur som finns inom området är av populärvetenskaplig art och har därför ett begränsat an-

vändningsvärde. Åsikterna om företeelsen curlingföräldrars uppkomst, innehåll och uttryck är motstridiga. Därför genomfördes explorativa intervjuer med två auktoriteter inom området, för att få bättre fundament att bygga enkäten på. Syftet med att skapa en enkät var att kvantifiera den begreppsmodell som verkade fånga essensen av begreppet. De som intervjuades var Bent Hougaard, dansk psykolog och upphovsman till begreppet, och Anna Wahlgren, den av media mest anlitade debattören i Sverige angående curlingföräldrar. Intervjun med Hougaard genomfördes via e-post, medan Wahlgren intervjuades vid ett av hennes besök i Malmö. Intervjun med Wahlgren, som tog en och en halv timme, spelades in på band och video och skrevs sedan ut. Med utgångspunkt från intervjuerna och den existerande litteraturen skapades en enkät som först pilottestades.

Pilottest

Syftet med pilottestet var att testa innehåll och upplägg av enkäten, samt att undersöka om de curlingkriterier vi sammanställt stämde med den allmänna uppfattningen. Vi sökte upp 17 deltagare som fick fylla i pilotenkäten. Deltagarna valdes ut med snöbollsmetoden. Det var 12 kvinnor och 5 män i åldrarna från 17 till 59 år. Den första delen i pilotenkäten berörde ett antal bakgrundsvariabler. Deltagarna fick ange det eller de svarsalternativ som stämde med deras nuvarande situation. Deltagarna ombads även kommentera eventuella oklarheter. Den andra delen, som avsågs att mäta curling, inleddes med Hougaards definition på curlingföräldrar. Testpersonerna uppmanades att ta ställning till om enkätens 36 påståenden motsvarade definitionen. Varje påstående följdes av frågan ”*Är detta curling?*” och deltagarna uppmanades svara ja eller nej. Syftet med frågan var att styrka validiteten på påståendena. Deltagarna tillfrågades hur de själva har uppfattat curlingdebatten och vad de ansåg vara typiskt för en curlingförälder. Sista delen mätte de fyra föräldrastilarna enligt Maccobys och Martins modell (1983). Det var fyra påståenden inom fyra kategorier (16 påståenden totalt) som skulle visa vilken föräldrastil som deltagaren hade enligt sin egen skattning. Skattningen graderades på en likertskala från 0 till 4, där 0 motsvarar ”*stämmer inte alls*” och 4 motsvarar ”*stämmer helt*”.

Vi analyserade resultatet av pilotundersökningen och utförde några ändringar på bakgrundsvariablerna efter pilotdeltagarnas kritik. Vi omformulerade de curlingpåståenden som flera pilotdeltagare inte tyckte stämde med definitionen. De omformulerade påståendena testades igen på samma grupp av deltagare.

Utifrån intervjuerna, debatten, litteraturen och pilotdeltagarnas uppfattning, skapade vi 36 påståenden som vi ansåg fånga begreppet curlingföräldrar. Vi utformade 18 cur-

lingpåstående och 18 icke-curlingpåstående. Ordningen på dessa 36 påstående randomiserades sedan. Under varje påstående gavs alternativen ”*stämmer inte alls*”, ”*stämmer delvis*”, ”*stämmer helt*”.

Deltagare

Deltagarurval gjordes genom att vi kontaktade Simklubben RAN i Malmö och en frisörsalong i södra Skåne. Vi fick deras godkännande att dela ut enkäter till deras medlemmar/kunder. Tre tillfrågade personer avböjde att fylla i enkäten. Av 150 ifyllda enkäter fick vi ett bortfall på tio stycken. Anledningen till bortfallet var att deltagarna inte fyllt i hela enkäten. De 140 kvarstående personerna var föräldrar till minst ett barn mellan 3 och 15 år, och var själva födda mellan 1959 och 1981. Det var 99 kvinnor och 41 män. Medianvärdet på antal barn var två per tillfrågad vuxen. Den genomsnittliga åldern på barnen var 7 år ($SD=2.92$). Majoriteten av deltagarna var gifta, var två vuxna i hushållet, bodde i bostadsrätt, och var offentligt anställda. De flesta arbetade 21-40 timmar i veckan (59.3 procent) och hade universitet/högskoleutbildning (49.3 procent).

Instrument

På enkätens framsida gavs information om att enkäten handlade om föräldraskap. Det framgick också att deltagande var frivilligt och att alla svar skulle behandlas anonymt. En sista punkt var att påståendena var utformade att passa in på barn mellan 3 och 15 år.

Bakgrundsvariabler (se bilaga A). Instruktionen som gavs var att deltagaren skulle besvara alla frågorna och eventuellt fylla i flera alternativ per fråga. Avkodningen av denna del gjordes genom att sifferkoda de olika alternativen. Födelseår gjordes om till fyra kategorier; deltagare födda mellan 1959 och 1965, deltagare födda mellan 1966 och 1970, deltagare födda mellan 1971 och 1975, och deltagare födda mellan 1976 och 1981.

Curlingpåståenden (se bilaga B). Deltagarna ombads att kryssa i vilket av tre alternativ som stämde i deras föräldrabarn relation. Avkodningen gjordes möjlig genom att vända icke-curlingpåståenden. Det vill säga, på ett icke-curlingpåstående blev värdet ”*stämmer inte alls*” =2, och ”*stämmer helt*” =0. På ett curlingpåstående blev värdet ”*stämmer inte alls*” =0, och ”*stämmer helt*” =2. Cronbach’s alfavärde blev .80.

Föräldrastilsformulär (se bilaga C). För att studera de två traditionella föräldrastilsdimensionerna använde vi ett instrument (Lindström & Svensson, 2002), som mäter vuxna individers upplevelse av sina föräldrars uppfostringsstil. Detta instrument anpassade vi så

att vi istället skulle få ett mått på hur föräldrarna i vår studie såg på sin egen föräldrastil. Vi hade fyra påståenden som mätte värme, fyra som mätte fientlighet, fyra som mätte begränsning, samt fyra som mätte tillåtande. Deltagarna ombads att ringa in det alternativ som stämde bäst med deras upplevelse av sitt eget föräldraskap. Detta på en femgradig likertskala där 0 representerade ”*stämmer inte alls*” och 4 innebar att påståendet ”*stämmer helt*”. Även denna avkodning gjordes möjlig genom att vända vissa värden. Polerna värme och tillåtande fick värden från 0 till 4 där ”*stämmer helt*”=0 och ”*stämmer inte alls*”=4. Polerna begränsande och fientlighet fick också värden mellan 0 och 4 där ”*stämmer helt*”=4 och ”*stämmer inte alls*”=0. I originalformuläret av Lindström och Svensson rapporteras höga alfavärden (.91 respektive .71), medan motsvarande alfavärden i vår studie blev .42 (för värme/fientlighet) och .47 (för kontroll). För att få fram de två dimensionerna skapades ett mått på kontroll (där hög poäng motsvarar begränsande och låga poäng motsvarar tillåtande föräldrastil) och ett mått på värme/fientlighet (där höga värden motsvarar fientlighet och låga värden motsvarar värme).

Procedur

Enkäten var beräknad att ta ca 15 minuter. På frisörsalongen tog vår kontaktperson hand om enkätutdelningen till kunder, samt insamling och förvarande. Enkätutdelningen till simklubbens medlemmar genomförde vi under tre kvällar. Insamlingen skedde på ett badhus under simskolebarnens lektionstid, när föräldrarna väntade vid bassängkanten. Vi informerade föräldrarna om deltagarfrivilligheten, och att vi fanns tillgängliga vid frågor. Vi ville att de skulle besvara enkäten på plats för att undvika bortfall. Det fanns ingen tidsbegränsning utan varje förälder lämnade in enkäten när den var färdig. Vid inlämnandet gavs information om var de kunde finna det färdiga resultatet.

RESULTAT

Data analyserades i SPSS, där vi beräknade Pearsons korrelationer, *t*-test och ANOVA. Variablerna i enkäten var kategoriska eller kontinuerliga. Deskriptiva data för de kontinuerliga variabler som vi undersökt presenteras nedan (se tabell 1).

Tabell 1

Variablernas medelvärden, standardavvikelse och range (N=140).

<i>Variabel</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Range</i>
Antal barn	1.89	.69	1-4
Medelålder på barn/familj	7.08	2.92	1-16.3
Antal vuxna	1.90	.68	1-4
Antal aktiviteter	2.72	1.97	0-11

Stressnivå	3.24	.83	1-5
Dåligt samvete	2.74	.85	1-5
Kontrolldimension av egen barndom	3.12	1.07	1-5
Värme/fientlighetsdimension av egen barndom	3.89	1.12	1-5
Kontrolldimension av eget föräldraskap	22.31	4.02	12-31
Värme/fientlighetsdimension av eget föräldraskap	4.54	2.88	0-14
Curling	26.48	7.64	10-52

Vi undersökte reliabiliteten för vårt nya curlingtest med Cronbach's alfa, som mäter variablernas inbördes samstämdhet. Alfavärdet blev .80 vilket tyder på en god homogenitet hos validiteten. I tabell 2 redovisas medelvärden, standardavvikelse och alfavärden för enskilda påståenden. Påståenden 12, 22 och 24 hade de högsta korrelationerna med individernas totala poäng på curlingskalan.

Tabell 2

Medelvärden, standardavvikelse och Cronbach's alfa för enskilda curlingpåståenden.

<i>Påstående</i>	<i>Medelvärde</i>	<i>Standard avvikelse</i>	<i>Påståendets total korrelation</i>	<i>Alfa om påståendet borttaget</i>
1	.95	.50	.30	.80
2	1.09	.56	.21	.80
3	.92	.67	.10	.80
4	.72	.66	.28	.80
5	.66	.66	.21	.80
6	.97	.69	.29	.80
7	.96	.70	.41	.79
8	.81	.57	.20	.80
9	.32	.53	.35	.79
10	1.06	.48	.37	.79
11	1.02	.69	.37	.79
12	.61	.65	.54	.79
13	.76	.53	.25	.80
14	.14	.36	.30	.80
15	.38	.50	.37	.79
16	.22	.43	.18	.80
17	1.55	.60	.13	.80
18	.20	.44	.28	.80
19	1.01	.64	.17	.80
20	.89	.70	.31	.79
21	.44	.53	.17	.80
22	.48	.59	.52	.79
23	1.00	.66	.39	.79
24	.46	.57	.50	.79
25	.86	.70	.07	.80
26	.84	.62	.25	.80
27	.49	.66	.27	.80
28	1.05	.77	.18	.80
29	.56	.57	.34	.79
30	.25	.43	.19	.80
31	.91	.57	.28	.80
32	.88	.61	.12	.80
33	.38	.52	.18	.79
34	1.29	.68	.35	.79
35	.71	.65	.45	.79
36	.64	.70	.39	.79

Cronbach's alfa beräknades även för föräldrastilsformuläret. Dessa resultat fick låga värden på grund av att det var få påståenden i varje dimension. Det standardiserade alfavärdena (.56 på värme/fientlighetsdimensionen och .57 på kontrolldimensionen) var båda signifikanta.

A: *Curlingföräldrar och tidsrelaterade variabler.*

H1: Det förväntade utfallet var att ju fler timmar man arbetar desto mer curling. Korrelationen borde i detta fall bli positiv. Resultatet visade att antalet arbetstimmar korre-

lerade negativt med grad av curling ($r=-.20, p=.02$). Det signifikanta resultatet innebär att ju färre timmar man arbetar desto högre grad av curling. Detta påvisar att hypotesen inte blev bekräftad. Resultatet pekade i en riktning som gick emot vår hypotes.

H2: Vi förväntade oss att det fanns positivt samband mellan stress och grad av curling, men korrelationen påvisade ingen signifikans ($r=.09, p=.28$). Därför kan hypotesen inte bekräftas.

H3: Med hjälp av ett t -test förväntade vi oss att hitta skillnader i grad av curling mellan de föräldrar som önskade ha mer tid för sina barn och de som inte önskade ha mer tid. Hypotesen var att föräldrar i gruppen som önskade mer tid för sina barn också utövade curling i högre grad. Det fanns en signifikant skillnad mellan dessa grupper, $t(138) = 2.04, p=.04$. Föräldrar som svarade att de önskar mer tid för sina barn hade högre medelvärden för curling ($M=26.91, SD= 7.20, N=126$) än föräldrar som inte önskade mer tid ($M=22.57, SD=10.37, N=14$). Detta resultat bekräftade vår hypotes.

H4: Sambandet mellan dåligt samvete och curling undersöktes med en korrelation. Det fanns ett statistiskt signifikant samband mellan grad av curling och dåligt samvete när det gäller barnen ($r=.19, p=.02$). Detta innebär att ju mer dåligt samvete, desto högre grad av curling. Resultatet bekräftade därmed vår hypotes.

B: *Curlingföräldrar och socioekonomiska variabler.*

H5: I en ANOVA, undersökte vi om det fanns någon skillnad i graden av curling beroende på vilken boendegrupp man tillhör. Resultatet blev inte signifikant, och bekräftade inte vår hypotes $F(2,137) = 1.38, p=.26$.

H6: Det förväntade utfallet var att det fanns skillnad i curling beroende på gruppernas utbildningsnivå. Skillnaden skulle visa sig i att medelvärdena skulle bli högre i grupper med högre utbildning. I en ANOVA blev resultatet signifikant, $F(4,135) = 2.42, p=.05$. Medelvärden för de olika grupperna visade att det var högre grad av curling i gruppen med gymnasieutbildning ($M=28.02, SD=7.13, N=58$), än de övriga grupperna (grundskola $M=26.33, SD=7.01, N=8$, och universitet/högskola $M= 25.68, SD=7.97, N=69$). Resultaten bekräftade inte vår hypotes.

H7: I en ANOVA undersökte vi om det fanns någon skillnad mellan sysselsättningsgrupperna och grad av curling. Antagandet var att grupperna som arbetar hade högre grad av curling. Resultatet blev inte signifikant, men hade en stark tendens, $F(7,132) = 2.00, p=.06$. Medelvärden i de två grupper som uppvisade högst grad av curling var arbetslösa ($M=33.09, SD= 8,51, N=11$) och sjukskrivna ($M=30.00, SD=9.93, N=4$). De grupper som fick

lägst värden på grad av curling var föräldralediga ($M=21.00$, $SD=9.49$, $N=5$) och egna företagare ($M=24.25$, $SD=10.75$, $N=12$). Vår hypotes blev inte bekräftad med dessa resultat.

C: *Curlingföräldrar och generationer.*

H8: En ANOVA beräknades för att undersöka om det fanns skillnader i grad av curling mellan olika åldersgrupper. Hypotesen var att de deltagare som placerade sig i den yngsta av fyra åldersgrupper hade högre grad av curling. Vid en jämförelse av medelvärden mellan åldersgrupperna och grad av curling blev resultatet inte signifikant, $F(3,136)=.62$, $p=.60$. Vår hypotes blev därmed inte bekräftad.

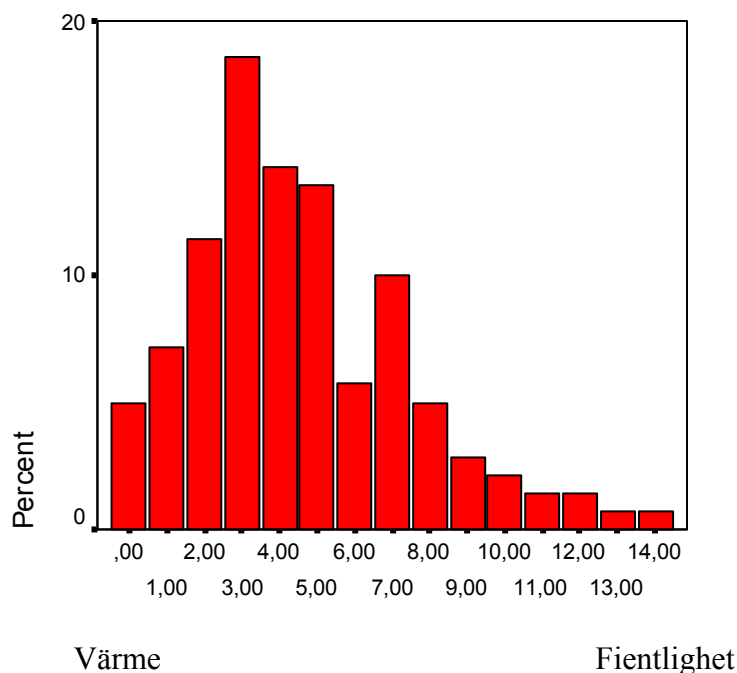
D: *Curlingföräldrar och de traditionella föräldradimensionerna.*

H9: För att undersöka om samband fanns mellan grad av curling och föräldrastilsdimensionen värme/fientlighet gjordes en korrelationsanalys. Utfallet förväntades bli negativt (värme har låga värden och fientlighet höga). Resultatet blev inte signifikant ($r=.11$, $p=.20$). Detta innebär att vår hypotes, om att föräldrar som har en högre grad av curling skulle uppvisa en varmare föräldrastil, inte kan verifieras.

H10: Korrelationen mellan kontrolldimensionen och grad av curling förväntades bli negativ (en mer tillåtande föräldrastil antogs ha ett samband med högre grad av curling). Resultatet blev signifikant ($r=-.37$, $p<.01$). Detta innebär att vår hypotes kan bekräftas.

H11: Föräldrars egen barndomsuppföstran visade sig inte ha något signifikant samband med graden av curling. Curling korrelerade varken med kontroll ($r=.14$, $p=.09$) eller med värme/fientlighet ($r=-.07$, $p=.40$). Vår hypotes kunde därmed inte bekräftas. Det fanns dock en tendens att deltagarna själva hade uppföstrats tillåtande.

H12: Deltagarnas svar på värme/fientlighetsdimensionen visade ett maxvärde på 14 av 32 möjliga. Minsta värdet var 0 och medelvärdet var 4.54. Detta innebär att alla deltagare fick låga värden på värme/fientlighetsdimensionen, vilket indikerar att våra deltagare hade en föräldrastil som låg närmare den varma polen än den fientliga. Det stödjer därmed vår hypotes att föräldrastilen idag är varm (se figur 2).

Figur 2. Deltagarnas fördelning på värme/fientlighetsdimensionen.
Den totala skalan går från 0-32.

Diskussion

Ett övergripande syfte med denna studie var att undersöka empirin bakom debatten om curlingföräldrar. Då begreppet är nytt och outforskat, finns inga tidigare vetenskapliga bevis om curlingföräldrar existerar eller ej. På vissa punkter har vi lyckats bekräfta en del åsikter i debatten, på andra punkter har vi inte lyckats, och i vissa fall har motsatser av åsikterna kunnat bekräftas.

Det första steget i vår undersökning var att ta fram ett antal kriterier på curlingföräldraskap och att utifrån dem skapa en enkät för att mäta denna variabel. Resultaten visar att den konstruerade skalan mäter en relativt homogen variabel, vilket är i linje med antagandet att curlingföräldrar existerar som grupp.

A: Curlingföräldrar och tidsrelaterade variabler.

I litteraturen (Hougaard, 2004; Sommers, 2002) har det framgått att många föräldrar inte orkar ta konflikter när de kommer hem, på grund av att de har långa arbetsdagar. Det skulle leda till att trivseln sätts före uppfostran och blir till curlingbeteende. Wahlgren har samma tanke i vår intervju (11 okt. 2004). Enligt Hougaard (2004) och Wahlgren (Intervju,

11 okt. 2004) skulle det vara brist på tid som gör att föräldrarna inte orkar och hinner ta konflikter och därför väljer den lätta vägen. I vår studie fick vi resultat som pekar på motsatsen. Det visade sig att föräldrar som arbetade få timmar hade högre grad av curling. Vi tror att en av anledningarna till dessa resultat kan vara att de *har* tid att serva sina barn. Curlingföräldrar är enligt Hougaard (2004) och Wahlgren (Intervju, 11 okt. 2004) också stressade. De menar att curlingfamiljernas stressade livsstil skulle vara en av anledningarna till curlingen. Vi kan varken bekräfta eller motbevisa detta påstående.

Tanken att dåligt samvete också skulle resultera i högre grad av curling förespråkas av Wahlgren (Intervju, 11 okt. 2004) och Hougaard (2004). Våra resultat bekräftar att föräldrar som har mycket dåligt samvete när det gäller sina barn också har högre grad av curling. Bäck-Wiklunds och Bergstens (1997) förklaring till varför föräldrar nuförtiden har dåligt samvete är samhällsideologin om att vara en perfekt förälder. Wahlgren (Intervju, 11 okt. 2004) och Hougaard (2004) tror också att det är samhället som på olika sätt har skapat ett dåligt samvete hos föräldrarna. Denna ståndpunkt delas även av Sommers (2002). Dessa fem författare menar att samhällspåverkan skulle kunna vara orsaken till att föräldrar i allmänhet känner att de inte räcker till tidsmässigt. Föräldrarna hinner kanske inte med barnen i den utsträckning de skulle vilja. Andersens (1991) resultat visar också att hälften av föräldrarna vill ha mer tid för sina barn. Det skulle också förklara varför en majoritet av våra deltagare har svarat att de skulle vilja ha mer tid för sina barn. Föräldrarna som ville ha mer tid för sina barn, har i vår undersökning dessutom haft högre medelvärden på curling än de som inte ville ha mer tid för sina barn. Med andra ord, föräldrar som önskar mer tid för sina barn curlar i större utsträckning än de som inte önskar mer tid.

B: Curlingföräldrar och socioekonomiska variabler.

Wahlgren har i vår intervju (11 okt. 2004) påpekat att det är föräldrar som är ekonomiskt starka som curlar. Hougaard (2004) hävdar i sin bok att det är medelklassen. Även om vi inte delade in vår population i klasser har vi undersökt variabler som traditionellt brukar ingå i klassindelning.

Majoriteten av våra deltagare hade hög utbildning, bodde i bostadsrätt och arbetade. Våra hypoteser var att grupperna med hög utbildning, villa och arbete skulle ha högre grad av curling. Det skulle innebära att de föräldrar som har högre grad av curling, har vissa gemensamma nämnare med högre socioekonomiska grupper.

Våra resultat visade att de grupper som i enlighet med Hougaard och Wahlgren borde ha haft höga curlingvärden (villa, arbete och hög utbildning), inte fick det i vår under-

sökning. Samtidigt är det inte säkert att villaboende har ett samband med högre socioekonomiska grupper.

När det gäller parametern sysselsättning, visade vår undersökning en stark tendens åt att arbetslösa och sjukskrivna curlade i högre grad. Även i detta fall är det inte säkert att denna variabel har något enskilt samband med socioekonomisk grupp. Detta eftersom högt utbildade, likaväl som lågutbildade, kan vara arbetslösa och sjukskrivna. Arbetslösa och sjukskrivna fick som grupp högre curlingmedelvärden, vilket går emot vår hypotes om att deltagare som arbetar har högre grad av curling. Arbetslösa och sjukskrivna har lågt antal arbetstimmar. Eftersom lågt antal arbetstimmar har visat sig korrelera med hög grad av curling, är det kanske realistiskt att arbetslösa och sjukskrivna också har högre grad av curling.

Välutbildade föräldrar har enligt Crouter et al. (1999) stor kunskap om sina barns dagliga upplevelser. Kristjánssons (1991) resultat visade att högt utbildade föräldrar fäster stor vikt vid att träna sina barn i kompetensen att rationellt utnyttja sin tid. Hougaard hävdar i sin bok (2004) att det är relativt välutbildade föräldrar som curlar på grund av att de har höga ambitioner för barnen. Den gemensamma nämnaren för dessa författare är att de hävdar att välutbildade föräldrar är engagerade och har höga ambitioner när det gäller barnen. Skillnaden är att Hougaard sätter likhetstecken mellan denna grupp och curlingföräldrar. Våra resultat visade att föräldragruppen med gymnasieutbildning har en högre grad av curling än de andra grupperna. De högt utbildade föräldrarna (universitet/högskola) var den grupp som hade lägst medelvärden på curling.

C: Curlingföräldrar och generationer.

Kristjánsson (2002) påvisar att det är stor skillnad mellan generationerna på grund av de snabba samhällsförändringarna. Det är en markant skillnad i normer och värderingar i föräldraskapet mellan den yngsta och äldsta generationen. Zemce, Raines och Filipczak (2000) har beskrivit de olika generationerna under 1900-talet. "Sextioåttagenerationen" som Hougaard kallar curlingföräldragenerationen, sammanfaller med "generation X", vilka beskrivs som föräldrar till "the Nexters" eller curlingbarn/servicebarn. Wahlgren (intervju 11 okt. 2004) stödjer Hougaards (2004) uppfattning om vilken generation som först uppvisade curlingbeteende i stor utsträckning. Hon säger att hon sett tendensen under en lång tid, men att det är först nu som curlingbeteende lyfts upp som en skillnad mellan generationer. Curlingföräldraskap verkar ha accelererat i samma takt som samhället har förändrats. Våra resultat blev dock inte signifikanta vad gäller generationsskillnader i curling och kan därför inte bekräfta denna hypotes.

Servicebarn har i debatten påståtts vara ett nordiskt fenomen, men det finns anledning att tro att curlingbegreppet inte är kulturellt betingat. I Sommers (2002) teori om förhandlingsfamiljen kan vi urskilja kriterier hos barnen som sammanfaller med generationen "the Nexters"/"echoboomers" (CBS News, 3 okt. 2004). Dessa gemensamma kriterier är bland annat att barnen är egocentriska och har en begränsad respekt för auktoriteter. Dessa kriterier är gemensamma med de kriterier som i debatten tillskrivs servicebarn. Servicebarn tillhör dessutom samma generation som i USA kallas "the Nexters". Detta tyder på att det är en generationstendens med gemensamma kriterier i västerländska länder snarare än en nordisk företeelse.

D: Curlingföräldrar och de traditionella föräldradimensionerna.

De som i debatt och litteratur definieras som curlingföräldrar, har många gemensamma drag med föräldrar som tillhör den eftergivna föräldrastilen (Baumrind, 1967; Maccoby och Martin, 1983). Curlingföräldrar har enligt Hougaard (2004) en kärleksfull och grundläggande omsorg, som blir till service när samvaron inte längre regleras av föräldrarna. Curlingföräldrarna sätter enligt debatten få regler, och om barnen bryter reglerna får beteendet inga konsekvenser.

Vår studie kunde bekräfta att de föräldrar som uppvisar högre grad av curling också är mer tillåtande i sin föräldrastil. Detta ger också ett visst stöd för Hougaards (2004) och Wahlgrens (Intervju, 11 okt. 2004) antagande att curlingföräldrar inte sätter gränser utan tillåter det mesta. Detta skulle kunna innebära att tillåtande curlingföräldrar, anammar en eftergiven eller likgiltig föräldrastil. Sommers (2002) menar att eftergivna föräldrar överlåter beslutsfattandet till barnen. De likgiltiga föräldrarna är upptagna personer som inte ger sig in i konflikter och ger efter för barnens krav. Dessa två föräldrastilar har enligt vår mening likheter med det beteende som curlingföräldrarna enligt debatten uppvisar.

Vi fick inga signifikanta resultat när vi analyserade samband mellan grad av curling och värme/fientlighetsdimensionen. Alla deltagare placerade sig på den varma halvan av värme-/fientlighetsdimensionen. Det tyder på att deltagarna är varma i sin föräldrastil, och det stödjer vår hypotes att idag är föräldraskapet varmt. Sammanfattningsvis skulle detta kunna förklara varför deltagarna som uppvisar hög grad av curling, inte utmärker sig med en hög grad av värme, då hela populationen är varmare över lag. Detta innebär att curlingkriteriet värme inte kan kopplas specifikt till curlingföräldrar som en grupp.

Det fanns också en tendens i våra resultat att föräldrar med hög grad av curling inte bara var tillåtande, utan hade själva uppfostrats tillåtande av sina föräldrar. Detta antyder att föräldrar har en viss påverkan på hur de egna barnen blir som föräldrar.

Curlingföräldrar och deras föräldrastil

Maccoby och Martins (1983) modell med *fyra* föräldrastilar har säkert haft ett förklaringsvärde då den skapades. Idag känns den inte lika aktuell, i alla fall inte i Sverige. Enligt våra resultat kan vi endast använda två av stilarna i den varma halvan av modellen, då vår hypotes om en varm föräldrastil hos alla våra deltagare bekräftades. Det innebär att endast föräldrastilarna *eftergiven* och *auktoritativ* kan användas.

Brun-Hansen (2002) har gjort en liknande uppdelning av föräldrastilar, vilken också är applicerbar på våra deltagare. Hennes *tre* stilar är *iscensättande*, *serviceinriktade* och *kompetenta* föräldrar. Brun-Hansens stilar skulle ge en mer nyanserad uppdelning än eftergiven och auktoritativ föräldrastil. Två av Brun-Hansens tre stilar har även komponenter som har vissa gemensamma drag med curlingföräldrar, så som de presenteras i debatten. De komponenterna skulle kunna göra att curlingföräldrar går att placera in i de iscensättande och serviceinriktade föräldrarna i Brun-Hansens modell.

Pulkinens modell (1982) är uppdelad i *två* stilar. Han menar att den auktoritativa och den eftergivna föräldrastilen är *barncentrerad*. Våra resultat visade, baserat på placeringen på värme/fientlighetsdimensionen, att våra deltagare var auktoritativa eller eftergivna. Om vi skulle applicera Pulkinens teori på våra resultat skulle det innebära att alla våra deltagare har en barncentrerad föräldrastil. Barncentreringen har också uppmärksamats i debatten om *curlingföräldrar*. Men curlingföräldrarna tillskrivs inte auktoritativa egenskaper. De barncentrerade curlingföräldrarna är kanske då inte auktoritativa utan *eftergivna* i sin föräldrastil.

En av de föräldrastilar som stämmer med eftergivenheten i curlingföräldraskapet är Sommers (2002) *förhandlingsfamilj*. Även om förhandlingsfamiljens grundval är demokratisering och humanisering enligt auktoritativ stil, blir effekten på barnen mer i enlighet med den eftergivna föräldrastilen. Förhandlingsfamiljens demokratiska föräldraskap leder till ego-centriska barn som vet att regler kan ändras. Dessa effekter på barnen har också tillskrivits servicebarn.

En annan föräldrastil som skulle kunna stämma överens med curlingföräldraskapet är Bäck-Wiklunds och Bergstens (1997) *moderna föräldraskap*. De kriterier som är likartade med curlingföräldraskapet är föräldrarnas dåliga samvete, stress och barncentreringen. Är då curlingföräldraskap och modernt föräldraskap olika begrepp för samma grupp? Det

skulle kunna vara så att samhällsförändringarna har förändrat föräldraskapet så att de flesta föräldrar har ett modernt föräldraskap. Men då våra alfavärden ändå visar att curlingföräldrar är en grupp med specifika kriterier, kanske curlingföräldrarna är en av flera stilar som faller under det moderna föräldraskapet? Curlingföräldrarna är kanske ännu mer tillåtande och har ännu mer dåligt samvete än moderna föräldraskapet generellt.

Sommers (2002) ifrågasätter om man kan koppla de gamla föräldrastilarna till nya förhållanden, eftersom levnadsförhållanden ser så annorlunda ut idag. Förändringarna utmanar gamla teorier och kräver nya. Risken finns dessutom att man inte ser skillnaderna inom stilen. En föräldrastil kan variera stort. Om vårt resonemang ovan om det moderna föräldraskapet som en stil stämmer, kan föräldrastilen kanske variera i olika beteenden, varav curling är ett av dem. Curling som beteende kommer fram i olika kontexter och under olika tider på dygnet, till skillnad från om man ser det som en stabil föräldrastil. Detta skulle kunna stämma med den teori som presenterats av Darling och Steinberg (1993) om att man bör skilja mellan föräldrabeende och föräldrastil.

Resonemangen gäller hur curlingföräldraskap är kopplat till föräldrastilar. Det gemensamma draget för de flesta av dessa modeller är eftergivenhet. Vi kan inte, med stöd av våra resultat, hävda att den eftergivna föräldrastilen är samma stil som curlingföräldraskap. Men den eftergivna stilen är den stil som passar bäst på curlingföräldrar av de gamla föräldrastilarna. De nya stilarna känns dock mer applicerbara eftersom föräldraskapet är mer tillåtande och varmt i det förändrade samhället. Kanske curlingföräldrarna har tagit den eftergivna stilen steget längre?

Curlingföräldrar i det förändrade samhället

Debatten om curlingföräldrar kan ha sitt ursprung i ett synsätt på barnen som har börjat med Rousseaus teori om barnen som naturliga och goda. Hans teori om uppfostran bygger till stor del på antagandet att om vuxna låter bli att påverka barnen kommer de att utvecklas optimalt. Barnen har alltså någon slags inbyggd kompetens att lära sig hur världen fungerar och hur de skall bete sig. Dessa tankar kom senare att representera den ”fria uppfostran” och var precis det som Wahlgren vände sig emot när hon 1983 skrev ”*Barnaboken*”. Hougaards bok (2004) riktade också i stora drag kritik mot detta fria förhållningssätt. Han kritiserade också de tankar på barn som kompetenta med en medfödd ansvarskänsla, som spritts av bland annat kollegan Juul (2003). Dessa idéer har kanske kommit att användas av föräldrar och blivit upphov till det som 2004 kom att kallas curlingföräldrar. I vår pilotundersökning

var kompetens att klara av ansvar en egenskap som curlingföräldrar tillskrev sina barn, enligt våra deltagare.

Det dåliga samvetets koppling till curlingföräldrar bekräftades i vår undersökning. Langsted och Sommers (1992) menar att det moderna föräldraskapet påverkas starkt av normer för hur man ska förhålla sig till barnen. Enligt Kristjánsson (2002) har dessa normer anammats av den yngsta föräldragenerationen. Detta har ökat generationsmotsättningarna. De som växte upp till industrisamhällets normer känner ett främlingskap inför det moderna samhället. Denna äldre generation är de som har en förändringsnegativism som kan grundas i en tanke om mönsterbarndom och mönsterfamilj (Kristjánsson, 2002). Denna ideologi är det som Sommers (2002), Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) anser ger dagens föräldrar dåligt samvete, osäkerhet att inte räcka till och en rädsla att inte vara perfekta.

Många av påståendena i vår enkät har baserats på kriterier som är barncentrerade. Curlingföräldrarna anses i debatten ha ett barncentrerat föräldraskap genom att t.ex. anpassa vuxenlivet efter barnen. Sommers (2002) hävdar att osäkerheten att inte räcka till skapar detta förhållningssätt. Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) anser att anledningen till att barnen hamnat i en central position är att föräldrarnas livsplan sammanfaller med fokus på barnen. Toffler (1980) talar om nya familjemönster på grund av att förändringstakten med dess motsättningar ställer indirekta krav på att anpassa livsstilen. Enligt Kristjánsson (2002) utmärks den nya livsstilen av att samhället har tagit över en del uppgifter som förr sköts av familjen. Detta gör att föräldrarnas inflytande över sina barns uppfostran försvagas. Bäck-Wiklund och Bergsten (1997) menar att det blir en skillnad mellan individens önskningar och ideologins normer när de politiska ramarna innefattar barnens uppfostran. Vi menar att samhällsvisionen om mönsterföräldern kan göra att känslan av bristande kompetens uppstår hos föräldrarna. Det gör att de söker vägledning från samhällsinstitutioner, som i sin tur kanske ger råd som understöder bilden om mönsterfamiljen. I försök att leva upp till visionen om mönsterfamiljen blir föräldrarna stressade och får dåligt samvete, därför att det känns oöverskådligt. Curlingen blir kanske det lätta alternativet för att göra det så bra som möjligt för barnen.

Curlingföräldrar är enligt vår pilotundersökning och debatten också överbeskyddade och existerar enbart i Norden. I en osäker värld är det kanske naturligt, biologiskt sett, att skydda barnen mot yttre faror. Denna biologiska instinkt kanske tar över även i situationer där barnen inte behöver skydd. Detta beteende verkar inte vara kulturellt betingat då man kan se det både i Kina (Parker, 1983) och i USA (hos ”echoboomers”, enligt CBS News).

Den materiella aspekten i curling är intressant, eftersom ”slit-och-släng” samhällen i västvärlden sammanfaller med det som i debatten kallats curlingsamhällen. De flesta av våra deltagare hade hög grad av curling på materiella påståenden (ett exempel på materiellt påstående är ”*mitt barn får bara saker vid högtider och födelsedag*”). Vilket kanske är ett tecken på att samhällsförändringarna har fört människorna in i ett materiellt konsumtionssamhälle. Ett materiellt samhälle där alla föräldrar ger sina barn mer och mer saker.

Enligt en artikel i Svenska Dagbladet (19 jan. 2004), ser curlingföräldrarna sig själva som näst intill oumbärliga för barnens välbefinnande, vilket modersideologin enligt Haavind (1974) också tar fasta på. Senare forskning av bl.a. Mc Gurk (1993) och Costa & Mc Crae (1994), har visat att föräldrars betydelse för barnen inte är så stor som man tidigare trott. Den vetenskapliga forskningen inom området ger enligt Harris (2001) inte stöd åt myten om föräldrars makt. Detta innebär att även om curlingföräldrar finns, så skulle de om Harris teori är riktig, inte kunna skämma bort och förstöra sina barn på det sätt som det har hävdats i debatten.

Felkällor

Med ett större antal deltagare hade vi kunnat förfina vårt instrument, till exempel genom att utvärdera våra curlingpåståenden i en faktoranalys. Förfiningen hade inneburit att vi hade kunnat renodla vilka kriterier som utgör curlingföräldraskap, eftersom vi tror att det är ett mångfacetterat begrepp. Det fanns dock en god reliabilitet i våra curlingpåståenden då alfavärdet var högt.

På grund av tidsbrist hade vi inte möjlighet att utveckla vårt instrument. Om vi hade gjort det hade vi fått överväga om vissa påståenden skulle ha ändrats, omformulerats eller tas bort. Exempel på detta är påståenden som blivit missförstådda av våra deltagare. Deltagarna ställde frågor om innebörden av vissa påståenden i enkäten. Hade påståendena haft en tydlig innebörd för deltagarna kunde de ha skattat annorlunda, och det hade påverkat resultaten. Det var särskilt påstående nummer 5 och nummer 21 (se bilaga B) som deltagare frågade om.

En annan svaghet i undersökningen var urvalet. De flesta av våra deltagare var föräldrar till barn som gick i simskolan. Detta kan innebära att dessa föräldrar är måna om att barnen ska ha någon aktivitet, vilket i sin tur är ett kriterium för curling enligt debattörerna. Det kan ha gett en snedvridning i resultaten. Även föräldrarnas åldersfördelning var ojämn mellan de åldersgrupper vi intresserade oss för (det var lågt deltagarantal i framförallt den yngsta gruppen). Eftersom simskoleverksamheten vänder sig till barn mellan fem och åtta år, blir urvalet av föräldrar inte riktigt representativt. Det kan vara så att de föräldrar vi samlat in

material från eventuellt är mer engagerade i sina barn, är mer ekonomiskt välbeställda och mer benägna att handla enligt curlingkriterier, än vad föräldrar generellt är. Deltagarna var av många olika etniska bakgrunder, vilket skulle kunna öka den externa validiteten. Det krävs ytterligare undersökningar för att kunna yttra sig om en generell tendens i ett helt land. För att se begreppet som universellt skulle globala undersökningar krävas.

I föräldrastilsformuläret fick vi andra alfavärden än Lindström och Svensson (2002) även om påståendena utgick från samma innehåll. Skillnaden var att deras formulär mätte deltagarnas syn på sina föräldrars stil, medan vårt formulär mätte deltagarnas syn på sitt eget föräldraskap. Detta kan göra att deltagarna i vår studie svarat utifrån vad som förväntas av dem (social desirability). Föräldrarnas svar kan spegla deras uppfattning om den ”perfekta föräldern”, mer än från deras egentliga föräldraskap.

Resultaten på sista hypotesen (H12), om föräldrars värme, bekräftade vår hypotes. Men det kan också vara en golfeffekt, eftersom deltagarna samlats kring de låga värdena (låga värden = värme). Variationen på denna variabel var för liten för att vi skulle kunna upptäcka eventuella skillnader i värme mellan föräldrarna.

Ur etisk synpunkt anser vi att deltagarna utsatts för minimal risk, och att syftet med uppsatsen uppvägt eventuell obehag. Vi valde att inte berätta syftet med uppsatsen, utan att säga att den handlade om föräldraskap. Detta för att få så ärliga svar som möjligt. Även om Wahlgren anser att curlingföräldrar inte är ett negativt laddat begrepp, tror vi ändå att det hade påverkat resultaten. Därför lade vi också stor vikt vid anonymiteten. Vi valde att inte ge debriefing på plats, men uppgav var uppsatsen går att finna om deltagarna skulle vara intresserade av att läsa den.

Förslag på vidare forskning

Vi har i vår studie varit tvungna att avgränsa våra frågeställningar både på grund av tidsbrist och på grund av uppsatsens nödvändiga begränsning. Framför allt skulle vi vilja fördjupa vår kunskap om curlingbegreppet. Denna studie har haft ett övergripande syfte att försöka förstå om curlingföräldrar existerar som grupp och i så fall vad det innebär och vad som stämmer i debatten. En studie av detta slag ger svar på vissa frågor, men väcker samtidigt så många fler.

En fråga är om ansvaret för curlingbeteendet ligger på kontextuell nivå, eller individuell nivå. Detta hade kunnat undersökas genom att se närmare på politiska dokument som läroplaner och riktlinjer som rör barn och föräldrar. Har alla föräldrar en ”curlinggen”, som kommer fram då och då, som Hougaard beskriver i sin bok (2004)? Finns det flera vari-

anter av curlingföräldraskap? Är i så fall dessa varianter kopplade till olika specifika curlingbeteenden och bakgrundsvariabler? Är det till exempel så att högutbildade föräldrar som arbetar mycket känner sig stressade och curlar materiellt, medan låginkomstföräldrar har tid och kanske på grund av detta serverar mer? Undersökningar med mer renodlade bakgrundsvariabler och grupper av curlingkriterier hade kunnat ge tydligare svar på dessa frågor. Eller är det helt enkelt så att curlingföräldrar inte är en specifik grupp utan att det är samhällsförändringarna som har bidragit till mer stressade, tidspressade och tillåtande föräldrar? Ett sätt att kunna svara på denna fråga hade varit att undersöka olika generationers uppfostringsmetoder. Vi spekulerar även om curlingbeteende kan finnas i andra sammanhang än föräldraskap. Det hade varit intressant att göra vidare undersökningar för att ta reda på vilka individer som curlar, och varför. Som en person uttryckte: ”*Kan jag be att få en curlingfru?*”

Referenser

- Ainsworth, M.S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44, 709-716.
- Andersen, B.H. (1991). *Børnefamiliernes dagligdag*. Köpenhamn: Socialforskningsinstitutet.
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75, 43-88.
- Baumrind, D. (1980). New directions in socialization research. *American Psychologist*, 35, 639-652.
- Bornstein, M. H. (Ed.). (2002). *Handbook of parenting, Vol. 3, being and becoming a parent*. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Brun-Hansen, M. (2002). *De kompetente foraeldre*. Viborg, DK: Paedagogisk bogklub.
- Bäck-Wiklund, M. & Bergsten, B. (1997). *Det moderna föräldraskapet, en studie av familj och kön i förändring*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Carling, M.(12 jan. 2004). *Högt pris för friktionsfri barndom*.
www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 22 okt. 2004.
- Carling, M.(14 jan. 2004). *Barnen får inte bli ett projekt*. www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 22 okt. 2004.
- Carling, M.(15 jan. 2004). *Juuls tips: Var dig själv*. www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 22 okt. 2004.
- Carling, M. (19 aug. 2004). *Hougaard fostrar med morot och piska*.
www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 6 sep. 2004.
- CBS News. (3 okt. 2004). *The echoboomers*. www.cbsnews.com. Hämtad 22 okt. 2004.
- Chen, X., Hastings, P., Rubin, K.H., Chen, H., Zen, G., & Stewart, S. (1998). Child rearing attitudes and behavioral inhibition in Chinese and Canadian toddlers; a cross-cultural study. *Developmental Psychology*, 34, 677-686.
- Cohen, D., Dibble, E., & Grawe, J. (1977). Companion instrument for measuring children's competence parental style. *Archives of Genetic Psychiatry*, 30, 805-815.
- Cole, M., & Cole, S. R. (2001). *The development of children (4th edition)*. New York: Worth publishers.
- Costa, P.T.& McCrae, R.R. (1994). The paradox of parental influence: Understanding retrospective studies in parent-child relations and adult personality. In C. Perris, W.A. Arrindell, & M. Eisemann. (Eds). *Parenting and psychopathology*, 107-125. Chichester: Wiley.

- Crouter, A. C., Helms-Erikson, H., Updegraff, K., & McHale, S. M. (1999). Conditions underlying parents' knowledge about children's school performance and conduct in dual- and singular-earner families. *Developmental Psychology*, 26, 649-657.
- Darling, N. & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496.
- Dencik, L. (1987). Opvækst i postmodernismen. In P. S. Jørgensen. *Børn i nye familiemønstre*. Köpenhamn: Hans Reitzels forlag.
- Elmberg, E. (15 feb. 2004). *Curlingföräldrar- de som sopar isen för sina barn*. www.hd.se
Hämtad 6 sep. 2004.
- Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society* (2nd ed.) New York: Norton.
- Evenshaug, O. & Hallen, D. (2001). *Barn- och ungdomspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Farran, D.C. & Ramey, C.T. (1980). Social class differences in dyadic involvement during infancy. *Child Development*, 51, 254-257.
- Haavind, H. (1974). Myten om den goda modern. In J. Berg Slagnes et al. (Ed.). *Myten om den goda modern*. Stockholm: Aldus.
- Haavind, H. (1987). *Liten og stor*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Harding, G. (1964). *I uppväxtåren Uppfostringsproblem och beteenderubbningar i barn och ungdomsåren*. Falköping: Bokförlaget Prisma.
- Harris, J. R. (2001). *Myten om föräldrars makt, varför barn blir som de blir*. Stockholm: Brockman, Inc.
- Hess, R. D. (1970). Social class and ethnic influences upon socialization. In P. H. Mussen (Ed.), *Carmichael's Manual of Child Psychology* (Vol. 2). New York: Wiley.
- Hougaard, B. (2004). *Curlingföräldrar och servicebarn- en handbok i barnuppfostran*. Stockholm: Prisma.
- Jiao, S., Ji, G., Jing, Q. & Ching, C. C. (1986). Comparative study of behavioral qualities of only children and sibling children. *Child Development*, 57, 357-361.
- Jutengren, G. (2004). *Dealing with intergenerational disagreements. Parental authority in Swedish families*. Göteborg: Department of Psychology, Göteborg University.
- Juul, J. (2003). *Ditt kompetenta barn*. Falun: Scandbook AB.
- Kristjánsson, B. (1991). Children's Socialization to Modern Time Orientation. Ett symposium presenterat vid Basun-projektets symposium vid ISSBD's konferens i Minneapolis, USA, juli 1991.
- Kristjánsson, B. (2002). Vardandets barndom - (be)varandets barnforskning: Om mötet mellan en föränderlig värld och en statisk världssyn. In L. Dahlgren & K. Hultqvist (Eds.)

- Seendet och seendets villkor. En bok om barns och ungas välfärd.* Stockholm: HLS Förlag.
- Langsted, O. & Sommers, D. (1992). *Småbörns livsvillkår i Danmark.* Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag. 2:a reviderade utg.
- Laosa, L. M. (1981). Maternal behavior: Socio-cultural diversity in modes of family interaction. In R. W. Henderson (Ed.) *Parent-child interaction: Theory, research, and prospects.* New York: Academic Press.
- Leira, A. (1992). *Welfare States and Working Mothers- The Scandinavian Experience.* Cambridge: Cambridge University Press.
- Levinson, D. J. (1978). *The seasons of a man's life.* New York: Ballentine books.
- Lin, C.C. & Fu, V.R. (1990). A comparison of childrearing practices among Chinese, immigrant Chinese, and Caucasian-American parents. *Child Development, 61,* 429-433.
- Lindström, C, & Svensson, S. (2002). *Coping: samband med personlighet och föräldrastil, samt skillnad mellan kvinnor och män.* Kristianstad: Högskolan Kristianstad. Institutionen för beteendevetenskap.
- Maccoby, E. E. (1980). *Social development.* New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Maccoby, E.E & Martin, J.A (1983). Socialization in the context of the family: Parent child interaction. In E.M. Hetherington (Ed.) *Handbook of child psychology: socialization, personality, and social development.* New York. Wiley.
- Maehr, M. L. (1974). *Sociocultural origins of achievement.* Monterey, CA: Books/Cole.
- Marcus, H., Cross, S., & Wurf, E. (1990). The role of the self-system in competence. In: R. Sternberg & J. Kolligian (Eds.). *Competence considered* (205- 226). New Haven, CT: Yale University Press.
- McGurk, H., Caplan, M., Hennessy, E., & Moss, P. (1993). Controversy, Theory and Social Context in Contemporary Day Care Research. *Journal of Child Psychology Psychiatry, 34:1.*
- Milardo, R. M. (2001). *Understanding families into the new millennium: A decade in review.* Minneapolis, MN: National council of family relations.
- Parke, R. D. (1977). Some effects of punishment on children's behavior- revisited. In E. M. Hetherington & R. D. Parke, (Eds.). *Contemporary readings in child psychology.* New York: Mc Graw-Hill.
- Parker, G. (1983). *Parental overprotection: A risk factor in psychosocial development.* New York: Grune & Stratton.

- Perry, D.G. & Parke, R. D. (1975). Punishment and alternative response training as determinants of response inhibition in children. *Genetic Psychology Monographs*, 91, 257-279.
- Pikas, A. (1961). *Barn och föräldraauktoritet. Resultat av en attitydundersökning under utvecklingsskedet 11-15 år*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Portes, P., Dunham, R., & Williams, S. (1986). Assessing child rearing in ecological settings; Its relation to culture, social class, early age intervention, and scholastic achievement. *Adolescence*, 21, 723-735.
- Pulkkinen, L. (1982). Self-control and continuity in childhood and delayed adolescence. In P. Baltes & O. Brim (Eds.), *Life span development and behavior* (vol.4). New York: Academic Press.
- Rousseau, J.J. (1762/1911). *Emile; Or on education*. London: Dent.
- Shaffer, D.R. (1985). *Developmental Psychology Theory, Research and Applications*. California: Brooks/Cole publishing company.
- Shaffer, D. R. (1994). *Social & Personality Development, 3rd edition*. California: Brooks/Cole publishing company.
- Shaffer, R. (1995). *Beslut om barn: Psykologiska frågor och svar*. Lund: Studentlitteratur.
- Smetana, J.G. (1994). Parenting Styles and Beliefs About Parental Authority. In J.G. Smetana. (Ed). *Beliefs About Parenting: Origins and Developmental Implications*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Sommers, D. (2002). *Barndomspsykologi Utveckling i en förändrad värld*. Köpenhamn: Runa förlag.
- Svenska Dagbladet. (19 jan. 2004). *Usch, vad jag känner igen mig*. www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 22 okt. 2004.
- Svenska Dagbladet. (20 jan. 2004). *Föräldrar är ändå bäst*. www.svd.se/dynamiskt/idag/did. Hämtad 22 okt. 2004.
- Tao, K. & Chiu, J. (1985). *The one-child-per-family policy: A psychological perspective*. In W. Tseng & D. Y. H. Wu (Eds.), *Chinese culture and mental health* (s.153-165). New York: Academic Press.
- Toffler, A. (1980). *The Third Wave*. New York: William Morrow and Company.
- TV 2 Nyhederne. (5 mars 2004). *Hvad betyder de nye ord*. www.nyhederne.tv2.dk. Hämtad 6 sep. 2004.
- Uhlendorff, H. (2004). After the wall: Parental attitudes to childrearing in East and West Germany. *International Journal of Behavioral Development*, 28, 71-82.
- Wahlgren, A. (1983). *Barnaboken*. Stockholm: Bonnier Carlsen.

Zemce, R., Raines, C., & Filipczak, B. (2000). *Generations at Work. Managing the Clash of Veterans, Boomers, Xers and Nexters in Your Workplace*. Amacom: American management association. New York.

Bilaga A**1. Besvara frågorna, fyll ev. i flera alternativ****Är du**

- Man**
 Kvinna

Ditt födelseår

19 _____

Hur många barn har du

Hur gammalt är barnet/barnen

_____ år

Civilstånd

- Gift**
 Ensamstående
 Sambo
 Annat _____

Antal vuxna i hushållet

- 1**
 2
 3
 4 eller fler

Boendeform

- Hus**
 Bostadsrätt
 Hyresrätt
 Annat _____

Sysselsättning

- Föräldraledig**
 Sjukskriven
 Arbetsökande
 Studerande
 Offentligt anställd
 Privat anställd
 Egen företagare
 Annat _____

**Genomsnittlig arbetstid/vecka
i nuläget, inkl. övertid**

- 0 - 20 timmar**
 21 - 40 timmar
 41 -60 timmar
 61 – eller mer

Utbildningsnivå

- Grundskola**
 Gymnasium
 Universitet/Högskola
 Annat _____

Var tillbringar ditt/dina barn sin tid på vardagarna. Fyll ev. i flera alternativ

- Hemma
- Skolan
- Dagmamma
- Förskolan
- Fritidshem
- Annat _____

Barnets/barnens antal aktiviteter per vecka
 exempel: Kalle har fotboll 2ggr/v, Lisa har piano
 1gång/v och hela familjen går och simmar på söndagen.
 Antalet aktiviteter blir då 4.

_____st/vecka Ex-

Är du stressad

- Aldrig
- Sällan
- Ibland
- Ofta
- Alltid

Har du dåligt samvete när det gäller barnet/ barnen

- Aldrig
- Sällan
- Ibland
- Ofta
- Alltid

Skulle du vilja ha mer tid över för ditt/dina barn

- Ja
- Nej

Hur var dina föräldrar/huvudsaklig vårdnadshavare mot dig under uppväxten

Kryssa i på båda skalorna.

Regler/gränser:

Begränsande

Tillåtande

1 2 3 4 5

Känslor/uttryck:

Kyliga

Varma

1 2 3 4 5

Bilaga B**2. Fyll i det alternativ som passar bäst.****1. Jag gör mitt barn delaktigt i matlagningen.**

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

2. Mitt barns känslouttryck påverkar sällan mina beslut.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

3. Om mitt barns saker har gått sönder hjälper hon/han till att laga dem.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

4. Jag är mån om att ha egen "vuxentid".

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

5. Jag undviker att prata med barnet om saker som kan förstöra stämningen.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

6. Jag tar tacksamt emot arvekläder så slipper jag en onödig utgift.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

7. Mitt barn ska bara ha roligt, och inte ha några bekymmer.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

8. Jag vill umgås med mitt barn och väntar med hushållsarbetet tills mitt barn har gått och lagt sig.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

9. Mitt barn får samma mat som jag själv äter.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

10. Om mitt barn letar efter en speciell sak hemma får hon/han leta själv.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

11. Oftast när jag är och shopper köper jag någonting till mitt barn som jag vet att hon/han blir glad för.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

12. Mitt barn ska bara äta det hon/han tycker om.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

13. Jag låter mitt barn klara sig själv så långt som möjligt.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

14. Mitt barn går och lägger sig när hon/han blir vill, oavsett vad klockan är.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

15. Jag har bestämt, och håller vissa regler.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

16. Vid middagsbordet visar jag mitt barn gott bordsskick.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

17. Mitt barn får bara saker när det är högtider och födelsedag.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

18. Jag brukar säga till mitt barn på skarpen när jag ser ett oacceptabelt beteende.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

19. Mitt barn ber mig ofta att hämta saker som hon/han skulle kunna ta själv.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

20. Jag har svårt att släppa kontrollen till andra människor, över saker som rör mitt barn.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

21. Jag hjälper mitt barn mycket, för att få mer tid till mig själv.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

22. Jag lagar speciell mat till mitt barn när hon/han inte vill ha det som serveras.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

23. Om mitt barn vill ha lite dyrare saker, köper jag det om jag har möjlighet.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

24. Jag brukar ofta tänka att ”mitt barn är för litet/för ungt för att göra detta”, när hon/han egentligen inte är det, och gör det åt henne/honom istället.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

25. Jag är bestämd på vissa punkter som inte är förhandlingsbara, för jag har inte tid med tjafs.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

26. Mitt barn får bara se filmer där åldersgränserna stämmer med mitt barns ålder.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

27. Mitt barn har obegränsad skärmtid (data och/eller TV).

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

28. Jag väljer förskola/skola och fritidsaktiviteter för att mitt barn ska hamna i rätt umgänge.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

29. Mitt barn ska själv plocka undan sina saker.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

30. Mitt barn väljer till stor del vart vi ska åka på semester.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

31. Mitt barn får komma till mig om hon/han vill mig något, jag släpper inte det jag håller på med direkt.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

32. Om mitt barn har gjort något dumt, får hon/han själv reda upp det/betala/be om ursäkt.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

33. Jag lyssnar på mitt barns åsikter, men jag tar det slutliga beslutet.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

34. Jag skulle avstå från mina egna aktiviteter, så att mitt barn skulle kunna ha sina fritidsaktiviteter istället.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

35. Om jag är arg och irriterad döljer jag det inför mitt barn, för att hon/han ska slippa bli ledsen.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

36. Mitt barn gör inga hushållssysslor.

Stämmer inte alls

Stämmer delvis

Stämmer helt

Bilaga C

3. Ringa in det svarsalternativ som passar bäst.

1. Jag anser att jag som förälder är en omhändertagande människa.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

2. Om mitt barn bryter mot någon regel så händer det inte särskilt mycket.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

3. Jag är mycket upptagen och ägnar inte mitt barn så stor uppmärksamhet.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

4. Jag sätter upp många regler som mitt barn ska följa.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

5. Jag lyssnar på mitt barn när hon/han uttrycker sina känslor.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

6. Jag bryr mig inte så mycket om hur mitt barn presterar i skolan.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

7. Jag har svårt att visa mina känslor.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

8. Jag har stora krav på mitt barn att hon/han ska uppföra sig väl.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

9. Jag brukar krama mitt barn.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

10. Jag har aldrig försökt bestämma över mitt barn.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

11. Jag har svårt att hantera mitt barns känslor när hon/han är arg eller ledsen.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

12. Jag har satt upp vissa tider som mitt barn ska passa.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

13. Jag säger ofta att jag tycker om mitt barn.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

14. Mitt barn får göra som hon/han vill hemma.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

15. Jag brukar låta mitt barn vara ifred om hon/han är ledsen.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

16. Om mitt barn missköter sig får hon/han någon form av bestraffning.

Stämmer inte alls

0

1

2

3

Stämmer helt

4

STORT TACK FÖR DIN MEDVERKAN!